ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար

Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3 ½ »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 Ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ՚ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ՚ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤل
پوزانت كچيان
مطبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرولى دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 59 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1897 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13/25 | 22 ՇԱՊԱՆ 1314. | 13 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 1312 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 59

Կ. ՊՈԼԻՍ, 13/25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

Ի ՀԱՅՐԵՆԻՍ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԱԾ

Բ.

Այս 25 կամ 30,000 ազգայիններուն հայրենի բնավայրերը ղրկուիլը ձեզ չի՞ յիշեցներ խնդիր մը որ 20—30 տարի առաջ միտքերնիս ա՛յնքան կ՚զբաղեցնէր ազգային շրջանակներու մէջ։ Այն ատեն Մասիս, Օրագիր, Մանզումէ, Արարատ և ուրիշ հայ թերթեր յօդուածներ չէի՞ն գրեր պանդխտութեան դէմ։ Լրագրերուն էջերէն ինչպէս Եկեղեցւոյ բեմերէն պանդխտութեան ազգաքանդ հետեւանքները ցոյց կը տրուէին, ու տնտեսական և ընկերական տեսակէտով ալ կը դատապարտուէր չարունակ 50—60,000 ազգայիններու իրենց ընտանիքին ծոցէն և իրենց բնիկ հողէն հեռի ապրիլը։ Եթէ հաշուի դնէինք վաճառաշահ ուրիշ ծովեզերեայ քաղաքներ գտնուած հայ պանդուխտներն ալ (ինչպէս Իզմիր, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Պէյրութ), 100,000է աւելի առոյգ Հայերու անփոփոխ թիւ մը ներքին գաւառներէն հեռի կ՚ապրէր։ Մինչեւ իսկ կը խորհուէր վարչական ո՛և է տնօրէնութիւն մը՝ այս պանդուխտներն իրենց տեղերը դարձնելու, կամ գոնէ նորերուն գալն արգիլելու համար։ Ես ինքս ալ այս մտօք գրած եմ «Մասիս»ի և «Արեւելք»ի մէջ, բայց սա՛ վերապահութիւնով որ գաւառներուն մէջ հաղորդակցութիւններն հետզհետէ ո՛րքան դիւրանան, և գաւառային բերքերն ո՛րքան աւելի արժէք ստանան մեր հրապարակներու վրայ, պանդուխտներուն չափը կարելիութիւն պիտի տեսնէ իր տեղը մնալու։ Որովհետեւ մարդ յօժարակամ չի թողուր իր սիրելիներն և «ղուրպէթ չէլլէր», մինչեւ որ տնտեսական հարկեցուցիչ պատճառ մը չմղէ չըռնադատէ զինք։ Այս պանդուխտ Հայերն արդէն իբրեւ մարդ, իբրեւ քրիստոնեայ մեզմէ պակաս զգացումի տէր չեն, և եթէ մ՚ք կը սիրենք մեր ընտանիքը, զաւակներն, ի՞նչ պատճառ ունինք պանդուխտները դատապարտելու իբրեւ այսպարրական զգացումներէ զուրկ։ Զաւակասիրութիւն, ընտանեսիրութիւն Վոսփորի՞ ափերուն վրայ միայն կը ծլին կը ծաղկին։ Պանդխտութիւնն արդէն մերիններուն միայն ճակատագիրը չէր։ Արեւելեան և արեւելեան-հարաւային գաւառներէն ուրիշ ցեղերու գեղացիներ ալ կուգային Պոլիս և ուրիշ մեծ քաղաքներ՝ բեռնակրութիւն կամ մրգավաճառութիւն ընելու։

* * *

Պանդուխտներուն թիւը վերջին տարիներս բաւական զեղչուած էր։ Մնացեալներուն կարճ միջոցի մէջ իրենց հայրենի գաւառները ղրկուիլը խնդիրն արմատաքի վերուցած եղաւ։ Բայց լոկ տնտեսական տեսակէտով նկատելի քանի մը կէտեր կան այս կարեւոր դէպքերու մէջ։ —Պանդխտութիւնը մեր ազգայիններուն մեծ մասին կարծածին պէս անխառն չարի՞ք մ՚էր առաջ։ Կամ բոլոր պանդուխտներուն ի հայրենիս վերադարձն անխառն չարի՞ք մը պիտի ըլլայ ի վերջոյ, ինչպէս կարծողներ կան։ Մեր կարծիքով, անխառն բարիք կամ անխառն չարիք չկայ տնտեսական — ընկերական խնդրութիւններու մէջ։ Պանդխտութիւնն, այն ժամանակի տնտեսական պայմաններուն մէջ, իր օգտակար կողմերն ալ ունէր։ Օրինակի համար, Ներքին քաղաքներէն իւրաքանչիւրը տարին 80էն մինչեւ 100 հազար ոսկիի փոխանակագիր կամ դրամաթրար կ՚ընդունէր իր պանդուխտներէն, որով դրամական տուրքերը կը վճարուէին, և կը գնուէին այն ընտանեկան պէտքեր որք տեղւոյն վրայ չէին արտադրուիր։ Երբ նոյն տան էրիկ մարդիկը փոխն ի փոխ կուգային ու կ՚երթային, ընտանիքն անխնամ չէր մնար, մարդիկն ալ պանդխտութեան մէջ չէին փտեր. զի միշտ իրենց սրտին մէջ տաքուկ տեղ մը կը պահէին ընտանիքին և հայրենի օճախին համար։ Պանդուխտներուն մէջ ալ յարգի դրութիւնն այս էր. «սիլա» ընողները, պարբերաբար հայրենիք դարձողներն ամէնէն յաջողներն, ամէնէն պատուաւորները կը նկատուէին։ Իտէալն ա՛յս էր։ Իրենց բոլոր կեանքը Պոլսոյ մէջ իրենց ընտանիքէն հեռի անցունելը գործին վատ և միանգամայն վատթար կողմն էր, ձախողածներուն կամ անբարոյականներուն բաժինն էր։

* * *

Անկէ կը հասկցուի որ շատ մը պանդուխտներ կարճ միջոցի մէջ խմբովին ղրկուելով իրենց բնավայրերն, անխուսափելի է որ նեղութիւն քաշեն ի սկզբան։ Հասոյթի, ապրուստի ապահով միջոց մը փակուած պիտի ըլլայ՝ առանց նոր մը բացուելու։ Բայց ասոր համար պէ՞տք է միթէ որ բոլորովին յուսահատութեան տան իրենք զիրենք։ Այս պատճառաւ իրենք զիրենք և իրենց ընտանիքները փճացումի՞ դատապարտուած պէտք է համարին։ Մենք չենք ուզեր այսքան յոռետես ըլլալ։ Տնտեսական ամէն նոր պայմանի սկիզբը դժնդակ, աշխատալից, յոգնեցուցիչ է։—Կը յիշե՞ք երբ թղթադրամն օրին մէկն յանկարծ վերցաւ, կամ երբ մէջտալիք դրամին արժէքը կէս առ կէս զեղչուեցաւ։ Շատեր տրտնջացին, որովհետեւ իրենց գրպանին մէջ գտնուած դրամը կամ բոլորովին կամ մասամբ կը չքանար։ Բայց այսօր ո՞վ կը գանգատի։ Ո՞վ չի խոստովանիր մեծ օգուտը զոր ունեցաւ դրամական շրջաբերութեան ողջ հիման վրայ դրուիլն։ Ինչո՞ւ համար օրին մէկը տնտեսական տեսակէտով բարիք մ՚ալ չըլլայ պանդուխտներուն իրենց բնավայրերը դառնալէն, ուր աշխատելու կարող բազուկներուն թիւը կրնան աւելցնել, գաղթականութիւնով յառաջ եկած բացերը կրնան լնուլ, ու չարունակ գործի հետամուտ ըլլալով, գործ ալ թերեւս կարենան ստեղծել։ Թերեւս իրենց բոլոր ոյժը տան երկրագործութեան, և երկար տարիներ Պոլիս և այլ մեծ քաղաքներ մնացած ըլլալով, ու շատ մը նոր բաներ սորված, այնքան լաւ բերքեր արտադրեն և այնքան առատ որ մեծ հրապարակներու վրայ կարենան ծախել։ Թերեւս իրենց բոլոր ոյժն արհեստներու տան, քիչով շատանալով և արտադրելով տեղային այնպիսի գործուածներ որք աժան կարենան ծախուիլ հեռաւոր տեղուանք։ — Ողորմութիւն բաշխելու գործն յաւիտենական չի կրնար ըլլալ, և տեղային տարրերն եւս ի վերջոյ կը հարկադրին գործ հայթայթել, անգործներու մեծ բազմութեան մը բեռէն ազատելու համար։ Եւ քանի որ տնտեսական տագնապը փարատի, վաճառաշահ տեղեր նորէն դիմելու և նորէն գործ գտնելու հաւանականութիւնը միշտ կայ։ Դժուարութիւնն սկզբնական վիճակին մէջ է միայն, բայց վաղանցիկ վիճակ մ՚է այս։ Տնտեսական տագնապին մէջ այս վիճակին նեղութիւնները տանելի ընելու համար, մի կողմէ բարեսէր մարմիններու և իշխանութիւններու գութն անհրաժեշտ է, միւս կողմէ խնդրոյ առարկայ եղած նախկին պանդուխտներուն քով ինքնօգնութեան ոգին անհրաժեշտ է։ Քանի որ երկրին տնտեսական ապագան մխիթարական է և յուսալից, այն ապագային մէջ գործ պիտի չպակսի այնպիսի տարրերու որք ի վաղուց ապացուցած են իրենց գործասէր, աշխատասէր, խնայասէր, պարկեշտ և արդիւնաբեր ձիրքերը։ Տնտեսական այսպիսի պատուական տարրէ մը մեք չենք կրնար յոյսերնիս կտրել, բաւական է որ դրամական տագնապի արդի շրջանին մէջ սնունդի նախնական նպաստը չզլացուի անոր։

* * *

Այս նպաստ շատ մը ձեւեր կրնայ առնուլ։ Ձեւերէն մէկն ալ Տարագրելոց Յանձնաժողովին ստանձնած գովելի գործն է, որ մեր այս յօդուածին շարժառիթն եղաւ։ Յառաջորդ յօդուածով մը փորձենք քննել թէ ինչ կրնայ ընել այս Յանձնաժողով։

ԵՐԵՔ ԱՄԻՍ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Բ.

Սեպտեմբեր 15 ին Վառնայէն մեկնեցայ դէպ ի Ռուսճուք։ Այս տեղ Հայերն աւելի զարգացեալ և եղբայրասէր թուեցան ինծ։ Գաղթական ամուրիները զետեղուած են քաղաքէն $^3/_4$ ժամ հեռու Դանուբի եզերքը Մաքրանոցի սենեակներուն մէջ։ Կառավարութիւնը չոր և սեւ հաց մը կուտայ։ Անհնդութեան երեսէն հիւանդացողներ ալ եղան։ Ամուսնացածներն առանձնաշնորհեալ էակներ են։ Նախ ղրկուեցան տեղւոյն երեւելիներէն Ֆրանկիւլ էֆ. Ոսկերիչեանի թատրոնը։ Յետոյ իւրաքանչիւր Հայ (բնիկ), ըստ իր կարողութեան, փոքրաթիւ կամ բազմանդամ ընտանիք մը տարաւ իր տունը։ Մինչև մեկնած օրս երեսուն ընտանիք միայն կային թատրոնը, որք լաւ կը խնամուէին յանձնաժողովոյ կողմանէ։ Փոքրիկ վառարաններ ալ բաժնուեցան, հանդերձ վառելափայտով։ Ուրիշ քաղաքներու նման հոս ալ գործ չկայ։ Գաղթականաց անուններն իրենց արհեստովն ու տարիքով նշանակուած են տետրակի մը մէջ։ Բողոքականաց Պատուելին լաւ գաղափար մը յղացած է, որ եթէ գործադրուի՝ մասամբ առաջքն առնուած պիտի ըլլայ տարապայման խեղճութեան։ Հաշուած են որ անգործ 100 ի մօտ կօշկակարներ կան։ Յարգելի միսիոնարն առաջարկեց գործարան մը հիմնել և գաղթականաց կօշիկներն առանց պատրաստել տալ, փոխանակ եկած դրամէն ամէն անհատի մէկ մէկ ոսկի տալու։ Հացը նոյնպէս երեկոները կուգան թատրոնէն առնելու, ուր ձեռքերնին գտնուած պզտիկ տետրակներուն մէջ կարձանագրուի թուականով մէկտեղ։

Ռուսճուքի Հայք և Հայուհիք ուսեալ են։ Ընթերցարան մը և ըստ բաւականին ճոխ թանգարան մ՚ունին։ Դչ. օրերը կանանց համար է։ Որովհետեւ եղանակն սկսած էր ցրտել, խիստ քիչ կը տեսնուէին հոն այցելող կիներ։ Սրճագործն ըսաւ թէ ամառն ոտք դնելու տեղ չի գտնուիր։ Եկեղեցին գետնափոր շինուած բայց գեղեցիկ է։ Անունն է Ս. Աստուածածին։ Վարժարանները յետնեալ վիճակ մ՚ունին, որով բազմաթիւ ծնողքներ ստիպեալ իրենց զաւակներն օտարներու կը ղրկեն։ 150 տուն տեղացի Հայ կայ։

Մեծ պողոտային երկայնութեամբն երկու կողմի վրայ կը հանդիպիս հետեւեալ վերնագրերով վաճառատուններու. Սարաֆեան եղբարք, Փափազեան, Հաճի Ստեփանեան, եւլն։ Իրենց բարեգործութեան համար կը գովուին Մ. Յովհաննէս Պզտիկեան, Ֆրանկիւլ Ոսկերիչեան, Երկանեան, Տէրտէրեան, Միքայէլ եւ Գառնիկ Տէօքմէճեան էֆէնտիք։ Այս և վերոգրեալ անձինք կը վճարեն վարժարաններու բացը։ Բայց ես ժամանակ չունեցայ տեղւոյս Հայ երեւելիները մօտէն ճանչել, եւ ի լրոյ կը հաղորդեմ այս տեղեկութիւններ։

Գաղթականաց մինչեւ ցարդ ունեցած զբաղումն է. Ա.— Մ-խ-ա-վ-ա-ճ-ա-ռ-ու-թ-ի-ւ-ն։ Խանութպան, քիչ շատ դրամատէր Հայեր, հաշուելով որ եթէ պանդոկներու անկիւնները նըստած ուտեն ունեցած խնայողութեան ստակնին՝ գարունն անօթիներու դասը պիտի անցնին, խորհեցան այսկերպ օրական 5-10 ղրուշը շահելուն ճարը գտնել։ Զսեպելով ցուրտն ու բուքը, մինչեւ կէս գիշեր փողոցները, սըրճարաններուն դուռը կը պտտին. Թ-ի-ւ-Բ-է-Ն-Է-Ֆ՝, Ծ-ի-ւ-ա-վ-ա-ճ-ա՛-ռ է։ Բ. — Մ-ա-ն-ր-ա-վ-ա-ճ-ա-ռ-ու-թ-ի-ւ-ն։ Ընտանեաց տէր և բանգէտ այրեր զամբիւղ մ՚առած, մէջը տեսակ տեսակ առարկաներով լի, թաշկինակ, գուլպա, ուլունք, կզպանք եւլն, կ՚երթան հեռաւոր թաղեր ծախելու, միշտ վախնալով պուլկար ոստիկաններէն որ զիրենք չձերբակալեն ու փոխենի հարցունեն։ Գ.— Խ-ո-հ-ա-ր-ա-ր-ու-թ-ի-ւ-ն։ Մեր պոլսեցի թէ գաւառացի ազգայինք, վարժուած չըլլալով Պուլկարաց պըղպեղով, նամանաւանդ ճարպով համեմել կերակուրներուն, կ՚երթան Հայու ճաշարաններ, ուր պատրաստական ամէնուն քիմքին, ճաշակին յարմար ուտելիքներ։ Այս դասակարգը գոհ է. կը շահի։ Դ.— Բ-ե-ռ-ն-ա-կ-ր-ու-թ-ի-ւ-ն։ Խումբ մը գաւառացիներ Դանուբի եզերքը շինուելու վրայ եղած աղիւսի գործարանի մը մէջ կ՚աշխատին, ցեխ շաղուելով, փորելով, քար կրելով, եւլն։ Աւուրչէքնին է 7-10 ղրշ։ Անգամ մը որ ձմեռուան սաստկաշունչ ու սառուցիկ հովը սկսի, ա՛լ Աստուած ինքն ողորմի։ Ո՞ւր պիտի գտնեն որմնադիր, հիւսն, գործարանատէր. տուներնին կը քաշուին։ Ասոնց կացութիւնը նմանապէս դառն է։ Լըսեցի թէ օրիորդ մը եւ պարոն մը հագուստներ բաժնած են այս խեղճերուն։ Ե. — Ս-պ-ա-ս-ա-ւ-ո-ր-ու-թ-ի-ւ-ն։ Երկու սեռէ տղաքներ, կիներ, իրենց հաճութեամբ կամ Պուլկարներու խնդրանքով, գացին տուները ծառայելու։ Դժգոհութիւնն ընդհանուր է։ Վերադարձողներէն մեծագոյն մասը կը գանգատի տրուած չարաչար յոգնութիւններէն։ Զ.— Դ-ե-ր-ձ-ա-կ-ու-թ-ի-ւ-ն։ Շատ դերձակ կը փնտռուի։ Քիչ մը կար գիտցող աղջիկը Յօրխոտի մը քով եւ քիչ մը կար գիտցող երիտասարդն ալ դերձակի մը քով կը վազէ։ Ո-ս-կ-ե-ր-չ-ու-թ-ի-ւ-ն, Ե-ր-կ-ա-թ-ա-գ-ո-ր-ծ-ու-թ-ի-ւ-ն, Գ-ր-ա-գ-ր-ու-թ-ի-ւ-ն, Գ-ր-ա-շ-ա-ր-ու-թ-ի-ւ-ն չեն անցնիր այս տեղուանք, գոնէ հիմակուհիմա։ Լ-ե-զ-ու-ա-գ-ի-տ-ու-թ-ի-ւ-ն, Բ-ժ-շ-կ-ու-թ-ի-ւ-ն, Դ-ե-ղ-ա-գ-ո-ր-ծ-ու-թ-ի-ւ-ն օգուտ չունին եթէ պուլկարերէն չի գիտեր մէկը։ Մանր Հայ տղաքներն իսկ, գիտակից իրենց ծնողաց տարապայման թշուառութեան, ուտեստուն փարան կը հանեն լուցկի եւ սիկառի թուղթ ծախելով։

Կ՚ըսուի թէ կառավարութիւնը Բըլէվնայի գաւառին վերի կողմն հողեր ցոյց պիտի տայ մնալու զող գաղթականներուն որպէս զի հոն հաստատին։ Հինգ տարի արքունական տուրքէ զերծ ըլլալ պայման է։ Բայց շատեր հաստատուելու կամք չունին. այլ օդերուն ու գործերուն բացուելուն կը սպասեն որ տեղերնին դառնան։ Պուլկարիոյ կլիման խիստ է. չէ կարող յարմարիլ փարեխառն երկիրներու բընակիչներուն։ Պաղէն շատեր ժանտատենդի ու թանչքի նման հիւանդութիւններու ենթարկուեցան։ Առնելով բարոյական մասը, գաղթականներուն ընթացքն այնքան մխիթարական չէ։ Արդարութեան եւ ճշմարտութեան դէմ չմեղանչելու համար պիտի ըսեմ թէ գինետուններ միշտ լեցուն են Բագոսին խնկարկուներով։ Կռիւներն անպակաս են։ Մինչ Ռուսճուք էի, լսեցի որ ռուման իշխանութիւնք չեն ընդունիր աղքատ Հայ գաղթականները. բայց չիմացայ պատճառն։ Հետեւապէս, գետին դիմացի եզերքն այնքան Հայ չի գտնուիր, թէեւ գործով ու անցագրով գացած ազգայինք հոն իրենց բանին գործին կը պարապին, կամ նոր գործ բռնած են Կալաց, Իպրայիլ, Պուքրէշ, եւլն։ Մեկնած ատենս լսեցի որ խեղճերուն ողորմելով՝ օտարազգի մարդասէր Պարոններ, Օրիորդներ եւ Տիկիններ բաւական ընդարձակ կազմակերպութիւն մը տուեր են նպաստամատոյց գործին, այնպէս որ յուսալի է զի ձմեռը քիչ շատ անդորր անցունեն կարօտեալները, —որքան անդորրութիւն որ կրնայ ըլլալ ողորմութիւնով ապրելուն մէջ։

Վ. Ն. Ա.

ԻԶՄԻՐԻ ՀԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

96 դեկտ. 29 կիրակի օր առիթ ունեցանք քանի մը բարեկամներու հետ այցելել Ազգ. Հիւանդանոցը։ Դուրսն երկու հոյակապ արձաններ, հարազատ Յակոբ և Յովհաննէս էֆ. Սպարթալեան եղբարց, մեր ուշը գրաւեցին և երկար ժամանակ դիտեցինք զանոնք անյագ և խոր զմայլմամբ։ Վերջապէս լաւ տպաւորութեան մը տակ հիւանդանոցի շէնքէն ներս մտանք և կողմնակի սենեակները դիտելով սկսանք յառաջանալ։

Այս առաջին յարկի հիւանդներուն մասը մեզ գոհացուցիչ երեւցաւ, թերեւս անոր համար որ արդէն այդպէս և նոյն իսկ աւելին կ՚սպասէինք։ Առաջին մասն աւարտելով սկսանք երկրորդ յարկն ելլել և հոն ալ հիւանդները դիտելով սենեակ առ սենեակ յառաջացանք։ Անկիւնը սենեակի մը մէջ, հիւանդ մը տեսանք, պառկած և խորթալով. խեղճը փսխեր էր. վերմակը գետին ինկած և փսխունքով շաղախուելէ յետոյ դարձեալ իր վրայ առնուած ըլլալը հաստատեցինք ու սոսկացինք։ Դժբաղդաբար այս աղտեղութիւնը տեսնելով հիւանդանոցի մասին մեր ունեցած լաւ գաղափարը հետզհետէ փարատիլ սկսաւ և սկսանք աւելի ուշադիր ըլլալ ու ամէն կողմ աչքէ անցունել։ Յետոյ այցելեցինք խոհանոցը, բաղնիքն և կին հիւանդներու մասը։ Այս մասերն ա՛լ աւելի աղտոտ տեսանք. կերեւի թէ Տեսուչ էֆ.ն այս մասերուն նուազ հոգ կը տանի, մտածելով որ ո և է այցելուի մը աչքին զարնելիք մասերն այր հիւանդներուն մասերն են, որք շէնքին առաջի կողմը կը գտնուին և զորս նախապէս այցելեցինք։ Բայց ցաւալին այն է որ Տեսուչը նոյն իսկ այդ առաջին մասն անգամ պէտք եղածին պէս չէ խնամած, զոր կրնան հաստատել ներկայս ընթերցողներն, երկրորդ յարկի անկիւնի սենեկին տխուր դէպքը կարդալով։ Յետոյ այցելեցինք յիմարներու բաժինը։ Նախ կիներու կողմը գացինք։ Գետինը բաւական մաքուր գտանք և այս պարագան մեզ բաւական զարմանք պատճառելով՝ երբ հարցուցինք մեզ պտտցնող պառաւ կնոջ թէ ինչո՞ւ շէնքին միւս մասերն, այն է՝ կանանց անկելանոցը, խոհանոցը, բաղնիքը, բակը եւլն. մաքուր չեն, պատասխանեց թէ յիմար կանանց մասը շաբաթ մը առաջ լուացուած ըլլալուն դեռ չէր աղտոտած։ Գալով ներսը գտնուող յիմարներու վիճակին, ցաւ ի սիրտ կըսենք թէ ա՛լ աւելի խղճալի էր։ Հագուստներն աղտոտ, ինչպէս նաեւ անկողիններն որոնք աւելի յարդէ խուրձեր էին քան անկողիններ. իրենց դէմքն ու մազերը թափթփած կը խոստովանէին որ թերեւս քանի մը տարիներ բաղնիք չէին գացած։

Ապա գացինք արանց յիմարանոցը, զոր ամէնէ գէշ վիճակի մէջ գտանք իր արտաքին տեսքովը ու հիմնայարկը սկսանք մանրակրկիտ քննել խուցերը։ Արդէն աղտեղութեան հետզհետէ վարժուած ըլլալով, մանաւանդ իրենց խցիկներու չափազանց աղտոտ վիճակը մեզ իր սոսկալիօրէն չափ չը թուեցաւ. բայց երբ ամենայետին խուցը գացինք, հոն սարսափ ճիչ մը պիտի արձակէինք, տեսնելով մարդ մը (որուն մարդ ըլլալը մեզ առաջնորդող յիմարապահէն սորվեցանք) որուն ոչ գլուխը կերեւէր եւ ոչ ալ ոտքերն և որոնք պատսպարուած էին աղտեղութենէ սեւցած ու քրքրուն միացած քուրձի կտորուանքներով զորս յիմարապահը «վերմակ» կանուանէր։

Այս տեսարանը մեզ գլխէ պտոյտ պատճառեց եւ հազիւ կարողացանք հարցնել թէ ինչո՞ւ այդ վիճակին մէջ թողած էին այդ խեղճը, պատասխան ըլլալով սապէս ըսաւ. «Չէինք յուսար որ այս ձմեռն հանէր, բայց հանեց։» Այս պատասխանը մեզ աւելի վշտացուց ու սկսանք սարսռելով մըտածել թէ ասոնք յիմարները խըրնամելո՞ւ համար կարգուած են, թէ անոնց մահուան սպասելու։

Մեր այցելութիւնը գրեթէ ժամ մը տեւեց. մեր մնած ժամանակը Տեսուչ էֆ.ն բացակայ էր։ Այցելութիւնը վերջացաւ, դարձեալ փնտռեցինք, դարձեալ բացակայ։ Ուզեցինք գոնէ տեսնել և բողոքել։ Հարցուցինք թէ ո՛ւր է. ոչ մէկը կրցաւ գոհացուցիչ պատասխան մը տալ. եթէ բանաւոր պատճառ մ՚ունենար, պաշտօնեաներէն ոմանց լուր տուած կ՚ըլլար։ Երբ պաշտօնեաները տեսնեն որ իրենց գլխաւորն իր պաշտօնին գլուխը չէ, ի՞նչպէս կրնայ իրենցմէ պահանջուիլ որ կանոնաւոր կերպիւ իրենց պաշտօնն ի գործ դնեն։

Հիւանդանոցը կրնայ շատ աւելի մաքուր պահուիլ. ասոր համար մասնաւոր ծախքերու մանաւանդ մեծ ծախքերու հարկ չի կայ։ Օրինակի համար այր հիւանդներու մասին երկրորդ յարկի անկիւնը գտնուող սենեակին՝ ուր խեղճը փսխած էր, միթէ կարելի չէ՞ր անմիջական մաքրութիւն ընել։ Միթէ այդ դրա՞մի կարօտ էր։ Նմանապէս, ինչո՞ւ խոհանոցը, կին հիւանդներու մասը, բակերը, յիմարներու վայրերը մաքուր չըլլան։ Ջուրն առանց դրամի է և պաշտօնեաներու աշխատանքն ալ վճարուած են արդէն։ Ինչո՞ւ յիմարները միշտ սարսափելի աղտոտ վիճակի մէջ գտնուին. ինչո՞ւ իրենք, ըստ իրենց պէտքերուն, կամ շաբաթը կամ ամիսն անգամ մը չլուացուին. ինչո՞ւ իրենց հագուստները նոյնպէս մաքուր չըլլան. ինչո՞ւ իրենց սենեակներու պատերը 3-4 տարուան անգամ մը կիրով չը ներկուին և վերջապէս ի՞նչու ամէն կողմ չտիրէ ընդհանուր մաքրութիւն որ բժշկութեան ու առողջութեան առաջին պայմանն է։

Այս ամէն ըսուածն եթէ ծախքի կարօտ ըլլայ իսկ, ըլլալիք ծախսը եղածին մէկ հազարերորդը չըլլար։ Ինչպէս հաստատեցինք, հիւանդանոցը բոլորովին լքուած է, նայող չկայ։ Ազգը տեսուչ մը կարգեր է որ կարծես խիղճ չունի։ Մեր մէկ ժամուան տեսածէն շատ աւելին ամէն օր կը տեսնէ և գիտէ։ Ինչո՞ւ չզգածուիլ ու շատ աւելի հոգ չտանիլ այդ խեղճերուն, որոնք անշուշտ հոն բժշկուելու եկած են, մինչդեռ ներկայ ընթացքով շատ անգամ հակառակը տեսնուելուն տարակոյս չկայ։ Մանաւանդ յիմարները. ասոնց բժշկուելուն յոյս նոյն իսկ չենք կրնար ունենալ։ Ուրիշ մանրամասնութիւնները զանց ընենք։ Ով

որ չափազանցութիւն կը կարծէ, կրնայ դիմել հիւանդանոցն եւ ինքնին ստուգել: Ներկայ ընթացքով լաւագոյն է գոցել, քան այդպիսի խղճալի կերպով շարունակել:

Իզմիրի հայութիւնը պէտք է այս խնդիրը լըջօրէն մտածէ, որովհետեւ հակառակ պարագային իր վրայ կը ծանրանայ պատասխանատուութիւնը: Թող քննէ հոգաբարձութեան վիճակը, ի հարկին թող բողոք բառնայ հրապարակաւ: Ըստ մեզ եթէ այժմեան հոգաբարձութիւնը կանոնաւոր չէ, առ այժմ ազգին պաշտօնական մարմիններն, որոնք մտաւորապէս յարաբերութեան մէջ են հիւանդանոցի հետ, պարտաւոր են հոգաբարձութեան պաշտօնն ստանձնել եւ պէտք եղածն ի գործ դնել, գլխաւորաբար մաքրութեան իրականացման համար:

Տեսուչն անհոգ գտանք, թող քննեն անոր վիճակն եւ եթէ հաստատուի մեր ըսածը, թող հրաժարեցնեն զայն, եւ անոր տեղը կարգեն աւելի լուրջ ու բարեխիղճ տեսուչ մը: Պաշտօնեաներէն մեծագոյն մասը ծեր գտանք. ինչո՞ւ աւելի աշխոյժ երիտասարդներ չկարգուին անոնց տեղ, որոնց համար նոյն իսկ խնամակալներ պէտք են: Միթէ պարապ շրջագայող քի՞չ երիտասարդներ կան այժմ Իզմիրի մէջ որոնք թէ աւելի քիչով կը գոհանային եւ թէ աւելի խնամք ու հոգ կրնային տանիլ:

Նաեւ չմոռնանք ըսելու որ մեր հոգեւոր հայրն՝ որ պարտաւոր է յաճախ այցելել Ազգ. Հիւանդանոցը, մխիթարելու այդ խեղճ անկեալներն ու տկարներն եւ իրենց վիճակին տեղեկանալով պէտք եղած հրամանները տալու, հազիւ տարին անգամ մը իր սուղ այցելութիւնը կը շնորհէ:(*)

Կ. Տ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ 1900ԻՆ

1889ի Արուեստահանդէսին հրաշալիքն եղաւ Էյֆէլի աշտարակը: 1900ին հրաշալիքն ի՞նչ պիտի ըլլայ: Ֆրանսական այնքան բեղմնաւոր հանճարներէն ի՞նչ պիտի ճառագայթէ արդեօք, ձգողութեան հոծ կեդրոն մը դարձնելու համար լոյս-քաղաքը: Ճարտարագէտներու մտային գաւառանին տակ, ինչ պարզ ծրագրեր, թղթի վրայ միայն գծուած, իրականութիւն պիտի գտնեն, մարմին պիտի առնեն, շլացնելու համար համայն աշխարհը, հաստատելու համար անգամ մը եւս մարդկային ուղեղի անհուն խորութիւնը, իր փոքրիկ ծալքին մէջ:

Այժմէն իսկ բազմաթիւ ծրագրերու առաջարկութիւններ եղած են Արուեստահանդէսի Քննիչ Մարմնոյն, բայց վերջնական նախապատուութիւնը ո՞ւմ պիտի տրուի, դեռ յայտնի չէ: Կարժէ սակայն որ այդ շահագրգիռ ծրագիրներէն մի քանին ծանօթացնենք մեր ընթերցողաց:

Երկրաչափ մը, զօրաւոր եւ յանդուգն, կ'առաջարկէ Էյֆէլի աշտարակին նման երեք հատ եւս շինելով քառակուսի մը կազմել, ապա այս չորսն իրարու միացնել երկաթամածով մը եւ այս վերջնոյն վրայ կանգնել հինգերորդ աշտարակ մը, 200 մէտր բարձրութեամբ, եւ գագաթին վրայ կառուցանել Բաբելոնի առկախ պարտէզներ: Մեքենագէտ-երկրաչափ մը կ'առաջարկէ Էյֆէլի աշտարակին շուրջը շինել 300 մէտր բարձրութեամբ արուեստական լեռ մը, որուն մէկ կողմը ներկայացնէ հրաբխային խառնարան մը եւ միւս կողմն ահաւոր ջրվէժ մը Նիակարայի նման: Ուրիշ մըն ալ կուզէ որ Էյֆէլի աշտարակին վրայ շինուի 100 մէտր տրամագծով գունտ մը, որ դառնայ ճիշդ երկրիս արագութեամբ: Սակայն այս ամէն յայտնուած գաղափարներուն մէջ, ամենէն յանկուցիչն, ամենէն գեղագիտականն ու հաւանականաբար պատուոյ տեղը պիտի գրաւէ, եւ Արուեստահանդէսին «տանէլէփ»ն ըլլալու տրամադրեալ է, Մ. Պուաժէլ-Բուաի ծրագիրն է: Այս պատուական հնարագէտը կ'առաջարկէ շինել մեծադղեայ երկրագունտ մը, 150 մէտր տրամագծով եւ շուրջ 500 մէտր շրջապատով. ուր երկաթեայ սիւներ եւ մէջտեղը մի խորանարդաձեւ պատուանդան պիտի կանգուն պահեն այդ ահագին զանգուածը: Կարդացած էք անշուշտ աշխարհի շրջանն ութսուն օրուան մէջ, Ժիւլ Վէռնի վառ երեւակայութենէն ծնունդ առած, բայց երբե՛ք մտաբերա՞ծ էիք 80 վայրկեանի մէջ աշխարհի շրջանը կատարել: Մեր մոլորակին ամենէն շահագրգիռ երկիրները պտտիլ, հիանալ անոնց գլխաւոր հետաքրքրական կողմերուն վրայ, մէկ ակնարկով անոնց ճարտարարուեստն ընդգրկել, տեսնել այդ երկիրներու բնակիչներն իրենց բնիկ տարազին մէջ, վերջապէս փոխադրուիլ առանց յոգնութեան բեւեռական երկիրները կամ արեւադարձային գօտիները:

Պուաժէլ-Բուաի պէս բեղմնաւոր տաղանդ մը պէտք էր ի կատար հանելու համար այսպիսի եզական ճամբորդութեան մը գաղտնիքը: Բախտաւորները զայն վայելելու անգին հաճոյքը պիտի ունենան, եթէ երբէք համբերութիւն ունենան սպասելու երեք տարի:

Գունտին արտաքին մասին վրայ պիտի գտնուին չորս շրջանակաձեւ ճեմլավայրեր, իսկ ներքին մասը պիտի բաժնուի չորս յարկերու, ուր պիտի գտնուի երկու ելեկտրական երկաթուղիներ, որոնցմով կարելի պիտի ըլլայ յաջորդաբար երկու ծայրերը հասնիլ, նոյնպէս չորս վերամբարձ՝ յաջորդաբար ամէն յարկերը բարձրանալու համար: Ներսը պիտի լուսաւորուի մասամբ արեւուն լոյսով՝ գունտին վրայ բացուած մասնակի լուսամուտներէ, մասամբ ելեկտրական լոյսով: Օդառութեան համար կատարելագործեալ մեքենաներ պիտի բանին:

Նախ ամենէն ստորին յարկին մէջ երեւակայեցէք զձեզ: Բարիզն է ձեր առջեւ, քաղաքակրթեալ ժողովրդոց ոստանը: Ահա Բարիզեան կեանքէն նկար մը, ճաշարաններ, սրճարաններ, թատրոններ, պարտէզներ, ձեզ գաղափար պիտի տան տենդոտ եւ գգլիչ գոյութեան մը: Բարիզէն ի Լոնտոն ճամբորդութիւնը պիտի կատարուի Մանշի տակէն ներքնուղիով: Ներքնուղւոյն մէկ մասին երկայնութեան վրայ մասնաւոր կերպիւ պիտի ցուցուի Մանշի մէջի ձկանց շարժումները: Ներքնուղիին վրան, ամէն մէկ կողմերը, 25 մէտր երկայնութեան մը վրայ, խոտեր, խեճեր, մամուռներ, որք մասնաւոր հայելիներու մէջ ցոլանալով աւելի հոյակապ եւ մեծավայելուչ պիտի ընեն տեսարանը:

Երկրորդ յարկին վրայ հանդիսատեսը պիտի գտնուի Անգլիա. ահա Թէմզը եւ իր նաւարկութիւնը. Լոնտոնի գլխաւոր տեղերը, կամուրջն, Ուէսթմինըսթըրի պալատը: Լոնտոնի կեանքն իր ամէն երանգներով պիտի տեսնուի, մասնաւորապէս անգլիացի զինուորներ իրենց նկարագեղ եւ փայլուն համազգեստներու մէջ:

Անկից անցէ՛ք Ռուսիա, առանց յոգնութեան Մոսկովեան հին ոստանն էք, Քրէմլին ձեր դիմացն է, իր եկեղեցիներն, իր ժողովուրդն, իր վաճառականները, մուժիկը, տարօրինակ հագուստներով եւ բարքերով: Սիպերիոյ մէջ տովիկի հանքի ներքին կողմը ձեզ պիտի ցուցնէ այդ թանկագին եւ վտանգաւոր հանքին շահագործումը: Եւրոպայէն անցէք աշխարհի միւս մասերը, ճեղքելով Ճեզայիր եւ Թունուզը, ուղեւորը պիտի թափանցէ Ափրիկէ, իր զանազան ցեղերը, Մարոքցի, Թուարէք, Հապէշներ ներկայացուած իրենց ամենօրեայ կեանքին մէջ, տարաշխարհիկ կենդանիներ՝ չէնցնող վայրի մեռութիւնները՝ պիտի անցնին ձեր առջեւէն: Ապա՝ Հար. Ափրիկէի երկիրները, Բարեյուսոյ գլուխը, հանքերով ծածկուած, հոս՝ ադամանդը, հոն՝ ոսկին: Մատակասկար, Ափրիկէի մեծ կղզին, ֆրանսացի զինուորներ, որ մահաբեր կլիմայի մը տակ, յաղթական ...ներու վրայ, Թանանարիվ կը մտնեն: Ահա Հիւս. Ամերիկա էք. Չիքակօ եւ իր արուեստահանդէսն, իր 25 յարկեայ շէնքերով. Նիւ-Եօրք եւ իր մըշտնային գործունէութիւնը: Նիակարայի տեսքը, ածխահանքի մը ներքնակողմն, եւ մետաղագործական ձուլարաններ: Հար. Ամերիկա էք, Կորտիլիոյ անդունդները, Պրազիլիոյ դաշտերն, ուրկէ կը հոսի Ամազոն: Ցետոյ անցնինք դեղին երկիրները, խորհրդաւոր Չին եւ Ճարոնը. անոնց արուեստները, սովորութիւնները, բարքը, չինական ծիածան քաղաքներն, իրենց գիշերային տօներով:

Աւստրալիա էք, արծաթի եւ ոսկւոյ հանքերու մէջ, Միտնէյ եւ Մէլպուրն իրենց եզական կողմերով նկարուած:

Ծովային գեղեցիկ համայնապատկեր մը աչքի առջեւ պիտի պարզէ զանազան ազգաց նաւատորմիղն որ պիտի գործեն, երբ թէ փոքրիկի պատահած կամ պատերազմի մէջ ըլլային:

Այս գունտին զարդական մասն ալ թերի կողմ մը չպիտի ունենայ: Ներքին մասն ո՛րքան հրահանգիչ, արտաքին մասն ալ այնքան արուեստագիտական պիտի ըլլայ: Այլաբանական նկարներ, պիտի պատկերեն Արուեստը, Գիտութիւնը, Ճարտարարուեստը, Վաճառականութիւնը՝ սիւներուն վրայ:

Սիւներն իրար միացնող կամարներուն վրայ պիտի նկարուին Զոդիակոսի 12 կենդանակերպները, գլխաւոր համաստեղութիւններն, երկրիս զանազան դիրքերն Արեւուն շուրջն եւ այլն: Իսկ սիւներուն գագաթները պիտի պսակուին արձաններով, որք պիտի ցուցնեն Նաւարկութիւնն, Երկաթուղին, Օդապարիկն եւ Աշխարհի հինգ մասերը: Պատուանդանին չորս կողմերուն վրայ չորս արձաններ, Աղշալոյս, Վերջալոյս, Գիշեր եւ Ցերեկ: Իսկ գունտին գագաթին վրայ պիտի դրուի Ֆրանսայի արձանը, Տիեզերք լուսաւորած: Արուեստը միացած գիտութեան՝ ինչ հրաշքներ պիտի գործէ դեռ:

Գ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

(*).—Այս քննադատութիւնը քիչ մը կրճատելով հիւրընկալեցինք ի սէր անկողմնակալութեան: Քննադատուած կողմէն տրուելիք լուրջ պատասխանի մ'ալ բաց են մեր սիւնակներ, որպէս ամէն առթիւ: Ծ. Խ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ.—Զարին հիւանդութեան մասին վերջերս եղած զրոյցներ, ինչպէս գրուեցաւ, ամէն կողմէ հերքուեցան: Թէեւ ըսուեցաւ որ Տքդ. Պէրկման պիտի կոչուի Զարը դարմանելու, սակայն Պերլինցի Տօքթորն յայտարարեց թէ ինք բնաւ Բեդրսպուրկ կանչուած չէ եւ թէ Զարին հիւանդ ըլլալուն վրայ ալ տեղեկութիւն չունի: Բարիզի դեսպանատունն ալ յայտարարեց թէ Զարին առողջական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է: Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարն ալ նոյն իմաստով լուր առաւ Բեդրսպուրկի Ֆրանսական դեսպանատունէն: Նիքօլա կայսրը յոգնի զի անձամբ կը վարէ Տէրութեան բոլոր գործերը: Ալեքսանդր Գ. սովորութիւն ունէր՝ մանաւանդ վերջին տարիներուն մէջ՝ վերջապէս իր ներկայութեան ընդունիլ ..., իսկ նախարարները խիստ քիչ անգամ կը տեսնէր: Նիքօլա կայսրն այժմ ամէն օր ունկնդրութիւն կը շնորհէ իր նախարարներուն եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն: Փոխանակ նահանգապետաց տեղեկագրերուն պարզ համառօտութիւնը կարդալու, ամէն բան կը կարդայ ու կ'իմանայ: Այս պատճառաւ Զարը քսան օր պառկած թէեւ տկարութիւն մ'ունեցաւ, սակայն օտար Տէրութեանց դեսպանք, որք անցեալ Դշ. օր տեսան զն. Վեհափառութիւն, յայտարարեցին թէ կատարելապէս քաջառողջ է: Պերլինէն ալ կը հեռագրեն թէ հիւանդութեան զրոյցները Սակպրանի մեքենայութիւններ ըլլալ կը կարծուին:

— Կոմս Մուրավիեվ Բօրէնհակէ Բեդրսպուրկ ժամանելուն շրջաբերական մը պիտի զրկէ օտար տէրութեանց քով գտնուող ռուս դեսպանաց: Գերման թերթ մը կըսէ թէ կոմս Մուրավիեվ պիտի շարունակէ իր նախորդին Լոպանով իշխանին խաղաղասէր քաղաքականութիւնը:

—Կոմս Մուրավիեվ Բեդրսպուրկ ժամանելուն Ռուսիոյ դեսպանական մարմնոյն մէջ շատ մը փոփոխութիւններ ի գործ պիտի դնէ:

ԱՆԳԼԻԱ.—Լորտերու Ժողովին ազատական անդամք իրենց պետ ընտրեցին զԼորտ Քիմպըրլի՝ փոխանակ Լ. Րոզպէրիի: Լ. Քիմպըրլի ազատական կուսակցութեան ամենէն կարող պետական մարդոց մին եւ Լորտերու Ժողովին զարդն է իր սահուն պերճախօսութեամբ եւ իմաստամանակեայ վարչագիտութեամբ: Լ. Րոզպէրիի նախարարութեան մէջ արտաքին գործոց նախարարն էր: Հնդկաստանի եւ գաղթականութեանց ալ նախարար եղած է: Այս ընտրութիւնով ազատական կուսակցութիւնն երկու պետ կ'ունենայ, մին Լորտերու Ժողովին, միւսն Երեսփոխանութեան համար, եւ կուսակցապետի խնդիրը դարձեալ անլոյծ կը մնայ:

—Տէյլի Նիւզ կ'իմանայ թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ ազատական կուսակցութիւնը կարեւոր միաբանութիւն մը պիտի յարուցանէ Գահաճառին անթիւ. զի յարաբերական խնդիրներու վրայ հիմնական անհամաձայնութիւն չկայ երկուց կուսակցութեանց մէջ: Միայն Իռլանտացի երեսփոխանները պիտի յարուցանեն տուրքերու ծանօթ խնդիրը, զի Իռլանտայի մէջ թէ՛ ազատականներն եւ թէ Պահպանողականներն համամիտ են որ Իռլանտայի բաժնին ինկած տուրքերը ծանր են եւ թէ պէտք է բարեփոխուին Անգլիոյ եւ Իռլանտայի գանձային յարաբերութիւնք:

—Մր. եւ Տիկին Կլատսթոն յունուար 14 կամ 15ին Ֆրանսայի հարաւակողմը պիտի երթան:

ՔՈՒԲԱ.—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անցեալ Դշ. Քուպացիներ Հավանայէն Կուապաքօս գացող կառախմբին վրայ յարձակելով ուղեւորները կողոպտեր եւ գերի տարեր են, որոց մէջ կային սպանիացի տասն սպայ: Ասոնց ինն ազատ արձակեր են. իսկ տասներորդը՝ գաղթածին ըլլալուն համար հրացանի բռներ են: Վէյլեր զօրավար Բինար-տէլ-Րիօն բաւական հանդարտած նկատելով, անկից տասն վաշտեր ետ պիտի կոչէ եւ Մաթանզաս ու Հավանա նահանգները պիտի զրկէ: Սպանիական կառավարութիւնն հրահանգ զրկեց ի Քուպա որպէս զի փետրուարի սկիզբները բարենորոգմունք գործադրուին: Զրոյց կայ թէ Քուպացիներուն մէջ անհամաձայնութիւն ծագած է. մէկ մասը կ'ուզէ հաշտութիւն՝ միւս մասը՝ կռիւը շարունակել:

ԻՇԽԱՆ ՀՈՒՆԼՈՒ փետրուար 4ին պիտի կատարէ իր ոսկիէ հարսանիքն, այսինքն՝ ամուսնութեան յիսնամեակը: Իշխանն 1847ին ամուսնացած է Մարի ֆոն Սայն-Ուիթկէնշթայն-Պերլէպուրկի իշխանուհւոյն հետ:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Անգլիոյ մէջ հանգանակութիւնք մեծ եռանդով կը շարունակուին ի նպաստ Հնդկաստանի սովելոց: Գումարն հասաւ 2,250,000 ֆր.ի: Կալկաթայի մէջ Ռալլի տունն 50,000 ֆր. նպաստեց:

—Ժանտախտի պաշտօնական վիճակագրութեան մը նայելով, յունուար 5ին պատահեր են 3,636 դէպք եւ 2,592 մահ. իսկ մինչեւ յունուար 6ի առաւօտուն դէպքերու գումարն հասեր է 3,759ի եւ մահերունը՝ 2,708ի:

— Բեդրսպուրկէն կը գրեն թէ Ֆրանսական դեսպանն ու Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը խորհրդակցութիւններ կատարեր են թէ ինչ ընելու է երբ Անգլիա առեւտրական շահու տեսակէտով շուզէ համակերպիլ այն միջոցներուն որք ձեռք պիտի առնուին արգիլելու ժանտախտին տարածումն յեւրոպա: Կ'ըսուի թէ Ռուսիա եւ Ֆրանսա պիտի հրաւիրեն Տէրութիւններն որ հաւաքաբար պարտաւորեն Անգլիան՝ ժանտախտի դէմ միջոցներ ձեռք առնլու:

ՍԸՐ ԹԸՔՎԸՐՍ ԹՈՒԻՍ, անգլիացի նշանաւոր իրաւագէտը, մեռաւ ի Լոնտոն. ծնած է Ուէսթմինսթրի մէջ 1809ին: Սըր Թըէվըրս Թուիս վարեց Անգլիոյ գաւառական բոլոր բարձրագոյն պաշտօնները: Օքսֆորտի համալսարանին ուսուցիչ, ծովային նախարարութեան ու Թագուհւոյն փաստաբանն եղաւ. բայց իր ծերութիւնը շատ տխուր եղաւ՝ բաւական տարիքոտ եղած ատեն բախտախնդիր կնոջ մը հետ ամուսնանալուն հետեւանօք: Սըր Թ. Թուիս դատ բացաւ մարդու մը դէմ որ իր կնոջ համար անպատուաբեր յայտնութիւններ ըրած էր, բայց դատավարութեան պահուն յայտնութիւնք հաստատուեցան: Սըր Թ. Թուիս խորապէս զգածուելով տասն օր յետոյ հրաժարեցաւ հանրային բոլոր պաշտօններէ եւ քսան եւ վեց տարի շարունակ առանձնակի կեանք մը վարելով մեռաւ:

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրը փետրուար 10ին (Ն. Տ.) Վիեննայէ ճամբայ պիտի ելնէ Քափ-Մարթէն երթալու ուր կը գտնուի Էլիզապէթ կայսրուհին: Կայսրը փետր. 18ին Հոֆպուրկ պիտի դառնայ:

—Աւստրիոյ նոր երեսփ. Ժողովոյ գումարումը տեղի պիտի ունենայ ապրիլի սկիզբները: Ընտրական գործողութիւնք արդէն սկսած են:

ՍԵՐՊԻՈՅ Թագաւորն յունուար 7/19ին նախագահեց նախարարաց խորհուրդին, Մ. Սիմիչ ընդարձակ տեսութիւն մ'ըրաւ Սահմանադրութեան վերաքննութեան խնդրոյն վրայ որոյ խորհրդակցութիւնք ի մօտոյ պիտի սկսին: Ալեքսանտր Թագաւորը վստահութիւն յայտնեց նախարարութեան բոլոր անդամոց վրայ:

ԳԱՀԱՃԱՌ

ՎԵՀ. ՎԻԿՏՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

Խորհրդարանի բացման առթիւ կարդացուած Գահաճառին մէջ, օրուան արտաքին եւ գաղթային խնդիրներուն վրայ խօսելով, Թագուհին կըսէ ի մէջ այլոց.—

«Միւս ամէն կառավարութեանց հետ իմ յարաբերութիւնք բարեկամական հանգամանք մը կը շարունակեն ունենալ:

«Իմ կառավարութիւնս իբրեւ Վենեզուելայի բարեկամ գործոց Մ. Նահանգաց կառավարութեան հետ քննեց այն պայմաններն որով արդարապէս իրաւարարութեան կրնային ենթարկուիլ դեռ եւս առկախ խնդիրները Վենեզուելեան Հանրապետութեան եւ Բրիտանեան Կիյանի գաղութին միջեւ: Իմ կառավարութիւնս յաջողեցաւ յիշեալ կառավարութեան հետ կարգադրութիւն մը կնքել որ կը յուսամ թէ պիտի յարդարէ արդի դժուարութիւններն, առանց վտանգի ենթարկելու այն գաղթականաց շահերն որք լաւ հաստատուած իրաւունքներ ունին խնդրոյ առարկայ եղած երկրին մէջ:

«Մեծ գոհունակութեամբ իրաւարարութեան դաշնագիր մը կնքեցի Մ. Նահանգաց նախագահին հետ, եւ կը յուսամ որ շնորհիւ այս կարգադրութեան ամէն վէճեր խաղաղապէս պիտի կարգադրուին: Կը յուսամ որ այս դաշնագիր կարեւոր պիտի ըլլայ նաեւ ուրիշ տեսակէտով մը, միւս Տէրութիւնները թելադրելով որ ի նկատ առնուն սկզբունք մը որոյ շնորհիւ պատերազմի վտանգը մեծապէս պիտի նուազի:

«Մադագասկարի եւ Մաշօնայի ապստամբութիւնը զսպուեցաւ գաղթականաց կորովովն ու քաջութեամբն, որոց օժ տուին իմ զօրքերս եւ անգլ. եւ հոլանտական ցեղէ ուրիշ գաղթականք: Կ'ողբամ ամէն անոնց կորուստն որք իրենց թանկագին կեանքը կորուսին այս գործողութեանց մէջ:

«Իմ Անթիլեան գաղութներուս մէջ շաքարագործութեան նուազումը ծանրապէս վնասեց այս ստացուածոց բարգաւաճման, եւ յանձնախումբ մը կարգեցի այն կացութեան պատճառներն եւ եթէ հնար է նաեւ դարմանները ցոյց տալու համար:

«Խորին ցաւով եւ արգահատութեամբ լսեցի որ աշնան անձրեւ չգալուն պատճառաւ սով կը տիրէ իմ հնդիկ Պետութեանս այլ եւ այլ մասերուն մէջ: Այն երկրի իմ կառավարութիւնս ամէն ջանք կ'ընէ ժողովրդին տառապանքը մեղմացնելու: Երկաթուղիներու եւ ջուրի ճամբաներու ընդարձակումն, եւ սովու դէմ տարիներէ ի վեր կանխաւ ձեռք առնուած միջոցները թոյլ պիտի տան Հնդկաստանի կառավարութեան՝ այս անգամ իր պաշտօնն աւելի յաջողապէս ի գործ դնելու քան նախընթաց աղէտներուն ժամանակ: Աստ եւ ի Հնդկաստան, ամենուրեք իմ ժողովուրդս հրաւէր կարդացուեցաւ իր առատաձեռնութեամբ օժանդակելու իմ կառավարութեանս ջանքերուն: Այս մասին կարեւոր պաշտօնագիրք պիտի բերուին ձեզ:

«Ժանտախտ եւս երեւցաւ Պոմպայի եւ Քուրաչիի նաւահանգիստներուն մէջ, եւ տեղային իշխանութեանց միջոցներուն հակառակ, այս համաճարակ նուազիլ չի թուիր: Իմ կառավարութեանս պատուիրեցի կարելի եղած ամենախիստ միջոցներն ի գործ դնել վերջ տալու համար այս պատուհասին:

«Տէրք Երեսփոխանք,—Տարւոյս ելմտացոյցի ծրագիրը պիտի մատուցուի ձեզ: Թէեւ կուզեմ զգուշանալ ծայրայեղ ծախքերէ, այլ խորհեցայ թէ աշխարհի արդի վիճակը ձեզ թոյլ չի տար թողուլ իմաստուն հեռատեսութեան ոգին որով վերջին տարիներս հոգացիք իմ Տէրութեանս պաշտպանութեան միջոցները:»

Թագուհին ապա կը խօսի Անգլիոյ վերաբերեալ լոկ ներքին խնդիրներու վրայ:

ՏՔԴ. Ա. ԳԱՐԱԳԱՇ

Նախկին բժիշկ Բարիզու մանկաբարձական եւ կնախտաբուժական հիւանդանոցին եւ վկայեալ Վիեննայի համալսարանական «Ալկէմայնէ Քրանքէնհաուս» հիւանդանոցէն:

Բէյօղլու Շիշլի Ճատտէսի Նօ 21
Մաննէէ Ափարթմանը Նօ,

Վիեննայէն վերադարձած, հիւանդ կընդունի իր բնակարանն, ամէն օր ժամը 7էն 10 (ը. թ.): Չորեքշաբթի օրեր ձրի: Կզբաղի ընդհանուր բժշկութեամբ եւ մասնաւորապէս մանկաբարձութեամբ եւ կանանց հիւանդութեանց ճիւղով: 4—10

ՏԵՍ. ԵՒ ԳՈՐԾ. ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Տարրական ընթացք գին 2 ղրշ.
Միջին ընթացք » 4 »

Մեր աշխատակից Բ. Մ. Պօղաճեանի սոյն երկու քերականութիւնները ջերմապէս կը յանձնարարենք ազգ. վարժարանաց Տեսչութեանց ուշադրութեան, իբրեւ ամենէն խնամով պատրաստուածն իր նմաններուն մէջ, եւ որ արդէն Ուսումն. Խորհրդոյ եւ Կրթական նախարարութեան պատրաստած ընտրեալ դասագրոց ցանկին մէջ անցած եւ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց բոլոր վարժարաններուն մէջ ընդունուած են:

Մեծաքանակ զեղչ ամէն գրավաճառներու համար:

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 24 յունուար.— Դեսպանական փոփոխմանց հրամանագիրն յառաջիկայ շաբթուն պիտի ստորագրուի:

—Սօլէ զրահաւորը Թուլոնէն ճամբայ ելաւ միանալու Միջերկրականի նաւատորմիղին: Թօռփէն շրջելուն մարտանաւն ալ մեկնելու վրայ է:

—Կառավարութիւնն արգիլեց՝ Մաշէլ շոգենաւով բերուած ապրանքներու մուտքն ի Բարիզ. զի Մաշէլ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ կ'երթեւեկէ եւ կը կարծուի թէ ապրանքները Հնդկաստանէն բերուած ըլլան:

—Տիկին Ֆէլիքս Ֆօռ թեթեւապէս հիւանդ է:

—Երկրախոյզ Պոնվալօ յայտարարեց աշխարհագրական ընկերութեան թէ փետրուար 10ին Հապէշստան պիտի երթայ՝ ֆրանսական կառավարութեան կողմէ իրեն յանձնուած առեւտրական պաշտօնով մը:

ԼՈՆՏՈՆ.— Ժանտախտին համար Հնդկաստանէն առնուած վերջին լուրեր շատ գէշ են: Կըսուի թէ անգլիական բանակին մէջ կոտորածներ կընէ:

— Ճարոնի կառավարութիւնն Անգլիոյ գործարանաց յանձնարարեց երկու թօրփիլանաւերու շինութիւնն որք ժամը երեսունմէկ մղոն արագութիւն պիտի ունենան:

ՎԻԵՆՆԱ.— Արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսը Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր հաղորդեց Գերմանիոյ արքունիքին տուած իր այցելութեան արդիւնքը:

ՀՌՈՄ.—Զօրավար Պալտիսէրա հոս ժամանեց եւ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ պատերազմական նախարարին հետ:

ՄԱԴՐԻՏ.—Մանիլայէն (Փիլիպեան կղզիք) կը հեռագրեն թէ զինուորական ատեանին վճռով ութ ըմբոստներ հրացանի բռնուեր են:

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 24 յունուար.— Անգլիա հաւանեցաւ մասնակցելու՝ ժանտախտին համար գումարելի միջազգային համաժողովին:

ՀՌՈՄ.— Իտալական կառավարութիւնը տեղեկութիւն ստացաւ թէ հապէշ զօրավար Ռաս Ալուլայի եւ Ռաս Ակոլի միջեւ վերջերս ճակատամարտ մը պատահեր, Ռաս Ալուլա իր հակառակորդն սպաննելով անոր զինուորները ցիրուցան ըրեր է: Ռաս Ալուլա ալ նոյն միջոցին վիրաւորուեր է:

ԲԱՐԻԶ.— Մարսիլիոյ Րէբիւպլիք փողոցին մէջ ինն անձեր յաջորդաբար մեռան ներխեալ թոքցաւէ. Թէեւ քաղաքին մէջ յուզում տիրեց, սակայն անմիջապէս ազդու միջոցներ ձեռք առնուեցան:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԱՌԱՋԻՆ ԵՌԱՄՍԵԱՆ

Առաջիկայ Փետր. 1/13ին կը լրանայ Բիւզանդիոնի առաջին եռամսեան:

Ստիպուած ենք յայտարարել որ մեր գաւառացի ընթերցողներէն անոնք որ մինչեւ այն օր կարգադրած չըլլան իրենց 3ամսեայ, 6ամսեայ կամ տարեկան հաշիւը, Փետր. 1էն անդին թերթ պիտի չընդունին:

Ի նկատ առնլով անօրինակ զոհողութիւնը զոր Բիւզանդիոն ստանձնած է յառաջապէս գաւառային ընթերցասիրութեան ի նպաստ, եւ ի նկատ առնլով նորահաստատ հայաթերթի մը պէտքերը, կը յուսանք որ այս տարրական ճշդապահութիւնը մեզ չեն զլանար մեր այն սիրելի ընթերցողներ որոց հասցէին կ'ուղղուի այս առաջին եւ վերջին հրաւէր:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն այս առաւօտ կանուխ իր բնակարանէն Մայր եկեղեցի գնաց եւ եկեղեցական պաշտամանց ներկայ գտնուեցաւ:

— Ս. Պատրիարք Հայրը թէեւ տրամադիր էր երէկ Գատըգիւղի Ս. Եկեղեցին Պատարագել եւ կուսակրօն քահանայութեան կոչել Քալէմքեարեան Ներսէս Ա. Սարկաւագը, սակայն չկրցաւ կատարել այդ արարողութիւնն եւ կը յուսացուի որ յառաջիկայ կիրակի օրուան վերապահած ըլլայ:

— Ս. Պատրիարք Հօր օրհնութեան անդրանիկ կոնդակը գաւառները ղրկուեցաւ, որոց առաջնորդանիստ քաղաքաց եկեղեցիներու մէջ կարդացուելէ յետոյ թեմերու պիտի հաղորդուի:

—Տնտեսական Խորհուրդն առաջիկայ Զորեքշաբթի Պատրիարքարանի մէջ ի նիստ պիտի գումարի և կազմելով իր դիւանը պիտի ձեռնարկէ գործի։

Գրեցինք թէ Քաղաքական Ժողովոյ որոշման համաձայն Պատրիարքարանի մէջ երեք նոր պաշտօններ հաստատուած են անձնական քարտուղարի, հիւրամեծարի և Փոխանորդի օգնականի, զորս պիտի վարեն երեք վարդապետներ։ Ս. Պատրիարք Հօր տնօրինութեամբ Կիւլէսէրեան Տ. Բաբգէն վրդ. անուանուած է անձնական քարտուղար Ն. Սրբազնութեան, Տ. Զատուէն վարդապետ, մայրաքաղաքս կոչուած է որոշեալ պաշտօններէն մին ստանձնելու, իսկ միւս պաշտօնն եւս պիտի կատարէ Դպրեվանքի միաբան ուրիշ վարդապետ մը։

—Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ, այսօր Բերայի եկեղեցին պատարագեց Արմաշէն մայրաքաղաքս եկած Տ. Դանիէլ վրդ. Զատոյեան, Աղթամարայ միաբան՝ որ իր ուսումը կատարելագործելու համար Դպրեվանք ղրկըւած էր։

— Իր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար, մայրաքաղաքս եկաւ՝ Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ՝ Արմաշի միաբան Տ. Թորգոմ Արեղայ։

—Աւետիս էֆէնտի Ասլըճեան Բերայի Թաղական Խորհրդոյ անդամ կարգուած է, փոխանակ Յովհաննէս էֆէնտի Պօյաճեանի որ երկիցս հրաժարած էր այդ պաշտօնէն։

Ա Զ Դ

Առաջնակարգ վաճառատան մը համար երիտասարդ գրագիր մը կ'ուզուի վարժ կրկնատոմարի, գիտնայ լաւ գաղղիերէն և ունենայ մաքուր գիր։ Դիմել նամակաւ առ «վաճառական», ի խմբագրատան «Բիւզանդիոն»ի։ 3—1

ՏՈՔԹՈՐ

ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—4 (ըստ Ե.)

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամանոս խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ Թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսներու համար ծաղկաւէտ կըլլանդներ, քօղեր, ձեռնոցներ, կօշիկներ են. և կը զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանեցաւ վիճակագրութեանց յանձնաժողովին նախագահ Շիւքրի պէյ։

Հօտէյտայի կառավարիչ անուանեցաւ Միւնթէֆիքի նախորդ կառավարիչ Րիւշտի փաշա։

Հալէպի ու Ատանայի նահանգաց դատական քննիչ անուանեցաւ Էտիրնէի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Հիւսէյին Հիլմի էֆէնտի։

Հալէպի ու Ատանայի նահանգաց դատական քննիչի օգնական անուանեցաւ Գըրգքիլիսէի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Յովհաննէս էֆէնտի Մարգարեան։

Այտընի և Արշիպեղագոսի կըղզեաց նահանգներուն դատական քննիչ անուանեցաւ առեւտրական դատարանաց նախկին նախագահ ու անդամ Հալիմ պէյ։

Այտընի և Արշիպեղագոսի կըղզեաց նահանգներուն դատական քննիչի օգնական անուանեցաւ Այտընի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Աւրամաքի էֆէնտի։

Թոքատ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Վճռաբեկ ատենի Հուգուգի ճիւղին քարտուղար Էշրէֆ էֆէնտի։

—Րումէլի Պէյլէր Պէյութեան աստիճան տրուեցաւ Բէնղըրիի կառավարիչ Սաատէտտին պէյին։

—Գ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գոնեայի նահանգին Տեֆթէրտար Քեմալ էֆէնտիի և Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւորանդամ Էմին էֆէնտիի։

—Արհեստից շքադրամ Բարձր. Էսմա Սուլթանուհւոյն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղն հետեւեալ կերպով կազմուեցաւ. քաղաքային ճիւղ՝ որոյ նախագահն է Պետական Խորհրդոյ նախագահը, կը կազմեն՝ Ալեքսանդր փաշա, Թիւրխան փաշա, արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Յարութին փաշա, Զիհա փաշա, Պետրոս էֆէնտի, Հաճի Աքիֆ էֆէնտի, Մահիր պէյ, Նշան էֆէնտի, Սամի էֆէնտի, Շիւքրի պէյ, Սատատ պէյ, Անտրէա Քուբաս էֆէնտի եւ Էնիս փաշա։

Պետական Խորհրդոյ վճռաբեկ ատեան.—Նախագահ Սահիպ պէյ։ Անդամք՝ Շէրիֆ Ալի Հայտար պէյ, Էքրէմ պէյ, Իպրահիմ պէյ, Շէքիպ պէյ, Վահիտ պէյ, Մուհիէտտին փաշա, Մէհմէտ Ալի փաշա և Բաւլաքի էֆէնտի։ Օգնական անդամք՝ Ալի պէյ, Հիւսէյին Նազըմ պէյ, և Ապտիւրրահման էֆէնտի։

Պետական Խորհրդոյ վերաքննիչ ատեան. — Նախագահ՝ Ապտուլլահ պէյ։ Անդամք՝ Հայտար պէյ, Բէշիտ պէյ, Ալի Ղալիպ պէյ, Մուսթաֆա Զաֆեր պէյ, Իպրահիմ փաշա և Վասիլաքի պէյ։

Պետական Խորհրդոյ Նախնական ատեան. —Նախագահ Սայիտ պէյ։ Անդամք՝ Էպուզզիեա Թէվֆիք պէյ, Պէշրի պէյ, Սաֆվէթի պէյ եւ Քարոլիտիս էֆէնտի։

—Պարսիկ կառավարութիւնն «Առիւծ և Արեւ» պատուանշանի երկրորդ աստիճանը տուաւ Մէարիֆի հաշուակալութեանց դիւանին տնօրէն Ապտուլլահ էֆէնտի։ Հելլէն կառավարութիւնը Ս. «Փրկչի» պատուանշանի Ե. աստիճանը տուաւ Վիեննայի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Մազհար պէյի։ Կայս. Իրատէ մ'արտօնեց այդ պատուանշաններու գործածութիւնը։

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ. — Իգդամ կըսէ թէ վերջերս Անգլիոյ Լորտերու ժողովին մէջ խորհրդակցութեանց պահուն նախարարապետ Լորտ Սալզպըրի ըսեր է թէ բոլոր մեծ տէրութիւնք պիտի օգնեն օսմանեան կառավարութեան՝ կայս. երկիրներու մէջ գործադրելի բարենորոգմանց կիրառմանը համար։ Լորտերու ժողովին (°) անդամ Մր. Պալֆուր, կը յարէ նոյն թերթը, յայտարարեր է թէ բոլոր տէրութիւնք համոզում գոյացուցած են թէ կայս. երկիրներու մէջ ի մօտոյ հարկ եղած բարենորոգմունք ի գործ պիտի դրուին։

—Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն առ Տէյմս թէ, կ'ըսէ Իգդամ, կայս. երկիրներու այժմու ընդհանուր կացութիւնը խիստ գոհացուցիչ է և թէ մաքսերու հասոյթը կ'աւելնայ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՌՈՒՄԷԼԻԻ տրոց հաշւոյն համար 25000 ոսկի վճարուեցաւ Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանն այս իրիկուն սեղան մը պիտի տայ և յետոյ երեկոյթ մը։ Հրաւիրուած են դեսպանական մարմինն ու Բերայի բարձր դասու ընտանիքները։

ՊՆՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ նորընտիր քաղաքային ճիւղը չորեքշաբթի օրն իր պաշտօնին ձեռնարկեց։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն որոշեց որ երբ ոճրագործ մը առժամեայ կերպով ազատ արձակելու համար անհատ մը երաշխաւոր ըլլայ անոր և դրամի փոխարէն իր կալուածը ցոյց տայ՝ մինչև որ դատին վերջնական վճիռը չարձակուի, կալուածը չվաճառուի, որպէսզի դատական և այլ ծախքերն ապահովութեան տակ առնուին։

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ. — Հրէից Ասքանազի կոչուած մասն խնդրեց Շիշլիի մէջ գետին մը շնորհել՝ աղօթատեղի շինելու և գերեզմանատուն սահմանելու համար։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը քննութեանց ձեռնարկեց։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանն անցեալ օր Պէյքոզի կողմերն որսորդութիւն մը կատարելէ յետոյ Բերա դարձաւ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ դեկտեմբեր ամսուան պատահած մահերու թիւն է 77, որոց 2ն իսլամ, 16ը՝ քրիստոնեայ և 59ը՝ հրեայ։

ՀԱԼԷՊԻ, Ատանայի ու շրջակայից արտասովոր հրամանատար Էտհէմ փաշա Այնթապէն Հալէպ վերադարձաւ։

ԿԵՂԾՄԱՃԿ. — Գայսէրիի մէջ կեղծմաճկ երեւան ելնելով, մէկ ամսուան մէջ հարիւրէ աւելի տղաքներ վարակուելով եօթանասունը մեռեր են։ Էնկիւրիի առողջապահական քննիչն հոն գացեր է հարկ եղածն ի գործ դնելու համար։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն հարիւր սրուակի չափ չիճաղեղ պիտի ղրկէ հոն։

ԱՏԱՂՁ.— Ձեռնհաս իշխանութիւնը խնդրեց Բ. Դուռնէն որ այլեւայլ տեղերու մէջ ատաղձի մաքսատուրքը զեղչուի։

ԹՈՐՓԻՏՕ.—Սէհամ Թորփիտօն Իզմիր պիտի երթայ մնալու Միջերկրականի նաւատորմին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան Լէ-Վօ-յէ ու Լէժէ պահականաւերը Պիրէէն պիտի երթան Սալամինի նաւարանին մէջ մաքրուելու համար։ Անոնց տեղ Պօմպ անուն ուրիշ նաւ մը պիտի գայ։

ՄՐՐԻԿ.— Քանի մ'օրէ ի վեր փչող հիւսիսային հովուն յաջորդած էր ուրբաթ օրէն ի վեր հարաւային արեւմտեան հովը, որ չորեքշաբթի օր ժամը 9½ին յանկարծ ճշմարիտ ուրականի մը փոխուելով, թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ մեծամեծ վնասներ պատճառեց։ Բարեբաղդաբար երկար չտեւեց այս մրրիկն, որոյ նմանն երեսուն տարիէ ի վեր չէր տեսնուած, կ'ըսեն նաւավարք։ Մրրիկը լոկ մայրաքաղաքիս մէջ ի գործ չէ դրած իր աւերումներն, այլ և հեռագրական լրոց նայելով, Միտիլլիի և Քիոսի մէջ։ Հարաւ արեւմտեան ուրականն որ Մարմարայէն գալով յանկարծ մայրաքաղաքիս վրայ ինկաւ, մէկ րոպէյի մէջ 20-22 մէթրօ սաստիկ արագութիւն մ'ունէր, որուն բարեբաղդաբար վերջ տուաւ տեղատարափ անձրև մը, որ երկար չտեւեց։

Այս յանկարծական մրրկին առթիւ, շոգենաւային երթեւեկութիւնք ամէն տեղ դժուարութեանց հանդիպեցան. մասնաւորապէս Մախսուսէի շոգենաւք որք չկրցան շարունակել իրենց երթեւեկը։ Կամուրջէն ժամ 11ին ատենները մեկնող 4 թիւ շոգենաւը թէեւ մինչեւ Սէլիմիյէի բացերն յառաջացաւ, սակայն բուռն ալեկոծութեան պատճառաւ, չկրցաւ շարունակել իր ճամբան և Իսկիւտար հանել ուզեց իր ուղեւորները. սակայն Շիրքէթի Խայրիյէի շոգենաւերուն շատութեան պատճառաւ, չկրնալով նաւամատոյցին մօտենալ, պարտաւորեցաւ կամուրջ դառնալ և ժամ 2ին միջոցները դուրս հանեց իր ուղեւորներն որոց ամենքն ալ Գատըգիւղցիններ էին։ Նոյնպէս Հայտար Փաշա բանող Գոլայըլ շոգենաւը, թէեւ ժամ 10½ին կամուրջէն մեկնեցաւ, սակայն չկրցաւ Հայտար Փաշա երթալ և իր ճամբորդներն Իսկիւտար հանեց։

Կղզիներն բանող շոգենաւք եւս չկրցին իրենց սովորական երթեւեկը շարունակել. հազիւ մէկ շոգենաւ կրցաւ մինչեւ կղզիներն երթալ։ Իսկ մայրաքաղաքս գալու համար Մեծ Կղզիէն ժամ 9ին մեկնող Բէնտիթ շոգենաւը թէև մինչեւ Գընալը կղզին յառաջացեր է, սակայն ալիքներուն սաստկութեան չկրնալով դիմադրել, պարտաւորեր է Հէյպէլի դառնալ։

Շաբաթ իրիկուն կամուրջէն Իսկիւտար մեկնող վերջին շոգենաւն այն աստիճան լցուած էր որ մեծ դժուարութեամբ կրցաւ իր ճամբան շարունակել։ Մասնաւորապէս շատ մը Գատըգիւղցիք նոյն շոգենաւով Իսկիւտար ելան, և տեղւոյն կառապաններուն շահագիտութիւնը գրգռեցին։ Գատըգիւղէն Գարաճա Ահմէտի ճամբով Իսկիւտար եկող կառքի մը վրայ նոճի մը տապալելով, կառապանն ու ձիերը մեծապէս վնասուեցան. բարեբաղդաբար կառքը պարապ էր։ Կառապանն յետոյ մեռաւ։

— Ղալաթիոյ մէջ մանաւանդ այդ սարսափելի մրրիկ երկրաշարժ կարծուելով ամէն ոք խանութներէ ու շէնքերէ դուրս խուժեց, սակայն քիչ յետոյ հասկցուեցաւ փոթորիկ ըլլալը։ Մրրիկը տեղէն քակեց ու հանեց Բէրչէմպէ Բազարի մէջ քարուկիր շէնքի մը վրան գտնուած փայտաշէն յարկ մը և հարիւր կանգուն հեռուն նետեց՝ Եէնի Ճամիի հրապարակին վրայ, բայց բարեբաղդաբար մէջը մարդ չկար, որովհետեւ հրեայ գործաւորներ կաշխատէին և շաբաթ ըլլալով բացակայ էին։

Մէսաժըրիի ընկերութեան Տուրօ շոգենաւը թէև քարափէն ժամ 10ին միջոցները զատուելով ուզեց ճամբայ ելնել դէպ ի Սէլանիկ, սակայն ալեկոծութեան պատճառաւ չկրցաւ յառաջանալ, և հազիւ ժամ 1ին միջոցներն, երկու նաւամերձներու միջոցաւ կրցաւ նաւահանգիստէն դուրս ելնել։ Նիկոմիդիայէն եկող Կէլիպօլու և Էլէնի շոգենաւերը պարտաւորուեցան Հէյպէլիի առջեւ խարիսխ նետել և իրենց ուղեւորները ցամաք հանել։

Ուրեք ուրեք շատ մը նոճիներ տապալեցան, ի մէջ այլոց Այա-Սոֆիայի հրապարակին վրայ և Եէնի-Ճամիի մզկիթին բակին մէջ, բայց բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չկայ։ Իսկ խարխուլ տուներու, պատերու և տախտակամերու կրած վնասներն անթուելի են, և մրրկին յարձակումն այնքան յանկարծական եղած է, որ շատեր նոյն պահուն կարծած են թէ երկրաշարժ մը կրկին կրկին ցնցումներն են. բայց ինչպէս ըսինք, տեղատարափը շուտ հասնելով, վերջ տուաւ մրրկին բուռն ուժգնութեան որ եթէ քիչ մ'աւելի տեւէր, շատ կորուստներ պիտի ունենայինք ողբալու։

Վերջապէս Վոսփորի ու նաւահանգստին մէջ բազմաթիւ նաւեր ու մակոյկներ ընկղմեցան ու շրջեցան։ Թոփխանէի առջեւ Մինաս անուն ձկնորս մը խղդուեցաւ։

—Շրջակայ գաւառներէն եկած տեղեկութեանց նայելով մրրիկը բաւական վնասներ հասուցեր է, մանաւանդ ի Տէտէ Աղած ուր հելլենական եռակայմ առագաստանաւ մը, որ 15,000 քիլէ ցորեն բեռցած էր, ցամաք ինկնալով խորտակուեցաւ։ Նաւաստիներէ մին խղդուեցաւ։

—Ոսկեղջիւրի 8 թիւ շոգենաւը կամուրջին զարնուելով վնասուեցաւ եւ ուղեւորք բաւական վախցան։

—Պէշիկթաշի առջեւ քարիւղի տուպա մը ցամաք ինկաւ, նաւաստիներն ազատուեցան։

—Եենիգաբուի մէջ ապակիներ կոտրեցան ու պատեր փլան։ Ազգ. վարժարանի շէնքն ալ բաւական վնասուեցան։

—Սեւ ծովու բերանը ածուխ բեռցած նաւ մը ընկղմեցաւ, մէջը գտնուողներն ազատուեցան։

ՏՈՔԹՈՐ

ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել՝ թէ բժշկարանն ԲԵՐԱ փոխադրուած է, եւ կը գտնուի ԹԱԳՍԻՄ ՓՈՂՈՑ Թիւ 33, ուր բաց ի հինգշաբթիէ ամէն օր հիւանդ կընդունի ժամը 7—10. (Ը. Թ.)։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՑՈՐԵՆ.—Վերջացող շաբթուն ժամանեցին 58,800 քիլէ, որոց 4000ը կակուղ Էտիրնէ, 2,000 կարծր, 8,400 կակուղ Սինոպ ու Սամսոն և 44,000 Անատոլու երկաթուղիով բերուած։ Պատրաստ կայ 3,500 Պալըքը։ Ծախուեցան 4,000 կակուղ Էտիրնէ 17¾-18 ղրուշէն քիլէն։ 36,000 կակուղ Անատոլու 16, 16¾, 17էն։ 8,400 Սեւծով կակուղ 14¾, 15, 15¼ ղրուշէն քիլէն։ 2,000 կարծր օխան 34 փարայէն։ Զաղանցքներուն յանձնուեցան 7,800 կակուղ Էնկիւրի։ Հրապարակի վրայ գործ կար. գիներն աւելի գնողներուն նպաստաւոր ըլլալու համար էին։

Եգիպտացորեն.— Վաճառում չկայ. արտածման գինն է օխան 15 փարա. Աղեքսանդրիոյ համար 17 փարա. գնող չկայ։

Գարի.—Տեղական սպառման համար ծախուեցաւ 3,000 քիլէ Դանուբ 10½ ղրուշէն, 3,000 Անատոլու 9½-9¾էն և 1,200 Րումէլի 9½ ղրուշէն քիլէն։ Պատրաստ ապրանք չկայ։ Արտածման համար գործ չեղաւ։

Վարսակ.—500 թոնօ Մարմարա ծախուեցաւ արտածման համար՝ օխան 20 փարայէն։

[illegible].— Արտածման համար 600 պարկ վաճառուեցաւ օխան 28 փարայէն։

Կորեկ. — Վաճառում չեղաւ։ Անատոլուի ու Մարմարայի լաւ տեսակները կարժեն 40-41 փարա։ Սեւծով 36 փարա. գործ չկայ։

Սուսամ. — Տեղական սպառման համար 500 պարկ Մէրսին ծախուեցաւ օխան 80 փարայէն. արտածման տեսակի գինն է օխան 73 փարա. գործ չկայ։

Լոբիա. — Տեղական սպառման համար 100 պարկ Սէլանիկ ծախուեցաւ 200 ղրուշէն և 100 պարկ օրտու 105էն։ Արտածման համար գործ չեղաւ։

Սիսեռ. — Տեղական սպառման համար 200 պարկ Անատոլու և Րումէլի ծախուեցաւ օխան 38,50 և 52 փարայէն։

Ալիւր. — Ժամանեցին 6300 պարկ որուն 2000ն Օտեսա, 1300 Սեվաստաբոլ, 1800 Վառնա, 300 Սէլանիկ և 900 Էսկիշէհիր. հրապարակը հանդարտ էր. քիչ գնող կար։ Պատրաստ կայ ջաղացքներու մէջ և ի Մոմխանէ 22,000 պարկ։ Օտեսայի տեսակներէն քիչ գործ եղաւ։ Իպրաիլի տեսակներու գինը հաստատուն է՝ պատրաստ ապրանք քիչ ըլլալուն համար։ Սէլանիկի տեսակէն 0ն ծախուեցաւ 70-72 ղրուշի և 00ն ալ 80ի։ Էսկիշէհիրի պարկը 2 ղրուշ պակաս ծախուեցաւ։ Տեղականները քիչ մը պակաս գինով վաճառուեցան։

ԴԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաքար.—Ժամանեցին 400 ռուսական, 8760 Թրիէստէ և 368 սնտուկ Թէյի շաքար. ծախուեցաւ 8760 Թրիէսթէ 82-83 ղրուշէն կենդինարը, 400 սնտուկ Թէյի՝ 86էն սնտուկն և 400 պարկ ռուսական 73 ղրուշէն։

Խահվէ.—3414 պարկ ժամանեցին։ Ծախուեցաւ 350, 7.25-8-9-10½-11 ոսկիէն հարիւր օխան։

Բրինձ.—Ժամանեցին 600 պարկ եգիպտական, վաճառուեցան 600 Ռանկուն 110-111էն և 600 եգիպտական 74-85։ Եգիպտականները կը փնտռուին բարձր գիներով։

[illegible] նաւթ. — Ժամանում չկայ. կարժէ 10¼ ղրուշ օխան։

Պղպեղ. — 50 պարկ լաւ տեսակ ծախուեցաւ 4¼ ղրուշէն օխան։

Մոմ.—Ժամանում չկայ. վաճառուեցան 300 սնտուկ Աբոլոն 44 ղրուշէն և 200 Ֆուանիյէ 47էն։ Տեղականներն շատ ծախուեցաւ սնտուկը 45 ղրուշէն և քիլօն 3¾ ղրուշէն։

Քարիւղ.—Ժամանեցին 76,000 սնտուկ, որոց 10,000ը ծախուեցան Թըրանսաթով սնտուկը 22½ ղրուշէն. տեղականին գինն է 26½ ղրուշ, ոսկին հարիւր ղրուշէն։

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	23 26
Ամենէն բարձր գին	»	23 28
Ամենէն վար գին	»	23 24
Օսմանիյէ	»	80 —
Րումէլիի երկաթ. ֆր.		109 50
Ռէժի	»	15 08
Քրէտի Ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 14
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3 97½
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ.		7 01
» Ժուխամա	»	2 30
Սիրկաթէ Ա.	»	1 25
Սիրկաթէ Բ.	»	1 20
Սօս. Օթ. Շամէ է Վալ.	Ա. Ո.	3 13
Ճէն. Թօպաքօ Քօրբ.	շիլին	— 07.1
Ճէն. Էնթէրբրայզ	»	— 09.5
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		490 —
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455 —
Թրամվայ	»	33 50

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 65
» ութ »	» »	4 20
Րում. երկ. մէկ »	» »	— —
» » ութ »	» »	— —

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	23 30
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	109 50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	110 15/40
Փարիզ 3 »	ֆր.	22 75
Ֆիօրին մանտա	»	10 76¼

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 29
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 18
Րուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 54

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատուած յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի [illegible] (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ աղէկ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար ալքաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուգճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 23 ՅՈՒՆ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	102 65
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց.	»	21 55
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. գոց.	»	21 47
» » » Բ.	»	37 50
» » » Գ.	»	21 45
Օսմանիյէ	»	386 —
Րումէլիի երկաթուղի	»	109 50
Օսմ. Բօխօրիթէ	»	450 —
Մաքսատուն	»	467 —
Օսմ. Ռէժի	»	339 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	561 —
Քրէտի Լիօնէ	»	790 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3367 —
Իտալական Ռանթ	»	91 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 205
Դրամագեղչ	»	2 —
Թրանսվալ լանկ	»	34 —

ՊԵՐԼԻՆ, 23 ՅՈՒՆ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.	մարք	— —
» փոխառութիւն 1888	»	— —
Րումէլիի երկաթուղի	»	108 50
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88 30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 235

ՎԻԵՆՆԱ, 22 ՅՈՒՆ.

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆիօր.	119 90
Րումէլիի երկաթուղի	»	54 —
Օսմ. Ռէժի	»	157 —

ԼՈՆՏՈՆ, 23 ՅՈՒՆ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	112 37
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66 50
» » » Բ.	»	37 25
» » » Գ.	»	22 40
Դ. բաց.	»	21 18
Դ. գոց.	»	21 18
Փոխառութիւն Դասապա	»	76 50
» Օսմ. 3½ %	»	94 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 43
Այտընի երկաթուղի	»	12 —
Եգիպտական Միացեալ	»	105 —
Հելլենական 5 %	»	29 50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	29 50
Ռանթ » 4 %	»	24 —
Ռուսական 3½ % 1891	»	103 —
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93 75
» Նոր » 6 % 1892	»	95 25
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 370
Դրամագեղչ	»	3½

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ [illegible], ծննդաբերական եւ [illegible] հիւանդութեանց. — Բերա, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Թիւ 5, Աբալըդման Օրիանդալ։ 24—1

Ա Զ Դ

Ստորագրեալքս կը ծանուցանեմք Օսմ. երկրաց մէջ գտնուող յանձնառուներու, ճարտարապետներու և բոլոր ժողովրդեան թէ Հոլիք և ընկերութեան գործարանաց չիմէնթօներու տակառաց վրայ գտնուած պիտակները փոխելով որոշած ենք նաև մեր անունը կրակի միջոցաւ փորագրել։ Ուստի մեր յաճախորդաց կը ծանուցանենք ուշադրութիւն ընելով չխաբուիլ մեր ապրանքին կեղծերէն։

Բոլոր Թուրքիոյ համար գործակալք. ՄԱՔՆԱՄԱՐԱ, ԱՊԷԼ ԱԼՃՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Անգլիոյ ծովային նախարարութեան մատակարարք. ՀՈԼԻՔ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. 8-3

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Ա. ԳԱՐԱԳՕԶ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ

Ծննդաբերական, Գաղղիական եւ [illegible] ախտերու

Տր. Գարագօզ իւր հաստատած Եւրոպական դարմանատունը փոխադրած է Բերա Պօն Մարշէին դիմաց 367 թիւ, ուր իւր ձեռք բերած մեծ յաջողութիւններով պիտի դարմանէ սոյն հիւանդութիւնները։ Եւրոպայի մէջ գործադրուած վերջին դրութեամբ եւ պիտի բուժէ արմատական կերպով։

Ամէն օր ժամը 5—11

2—10

ՀՐԴԵՀԻ ու ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Լ ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ղերենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փնասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ջոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՏԱՐԵԳԼԽՈՒՆ ԻՆՉ ՆՈՒԷՐ ՏԱՄ — ԱՌԻԷՔ

Գրպանի Յուշատետր—օրացոյց

Այլեւս հարկ չկայ գրպանի օժանդակ կամ տետրակ գործածել. գրավաճառ Թորոսեան էֆէնտի 1897 տարւոյն յուշատետր—օրացոյց մը պատրաստել տուած է որ իբր տետրակ գործածուելէ ի զատ մասնաւոր յարմարութիւն մ'ունի բարեկամական նուէրի։

Բազմազան եւ ընտիր կազմ

Ընտիր լաթակազմ 2 1/2 ղրշ.—նոյնը ոսկեզօծ եւ մաքուր թղթով 4 ղրշ. — Ընտիր չեփէն եւ Բոաւլեայ, մատիտ տեղով ու ժապաւինաւոր գին 7 1/2։

Գնեցէ՛ք այս յուշատետրէն։

Աճապարեցէք նուէր տալու մտմտուքէն։

Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառացքով. կեդրոնատեղին Միհրճան, Մարգարեան գրատուն եւ Զագմագճըլար Վալիտէ խանի կից ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ։

Գաւառաց թղթատարի ծախքը գրատան կը վերաբերի։ 8—10

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփաճճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

[illegible]

ՊՌՕՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեխաներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօլխըր, Շանթիյեր, Գոլպէօն, Իոլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր ևայլն։ ԳՕՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷԲ ԵՒ ԿԱԶ.— Գուէբ տը Շին, Գուէբ Անկլէ, Գուէբլիս, Կազ, Նարենատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թալլաթան, Մգլայիս ևայլն։—ՖԱՔԷՕԹԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գիփարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ չինուած ծիպիննոներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ։—ՔՕՌՍԷ.—Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բլլուզով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կընունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՈԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ ևայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամէնքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումնք։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ու ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակարկներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Արեւելքի միջեւ ամէն երկու շաբաթ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էտրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ազլաս	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոքքօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինդիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Պադալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակատար

Ալիքսիատիս խան, թիւ 4 Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջև կանոնաւորապէս բանող

Անոնցմէ շոգենաւը յունուար 12 ին (Ն. Տ.) Մարսիլիա պիտի ուղեւորի կէսօրէն չորս ժամ յետոյ։

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]

Նաւուղիչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

Մումհանէ փողոց թ. 1

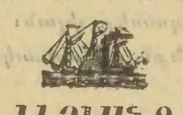

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Արեւելքի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Անճէնիան	10500	Էճիբշիէն	3500
Քէնդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Ասսրիան	3500
Գօլումպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլուգիան	2500
Պօստոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապլիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

[illegible] Հալլաճեան խան

ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ Պանքայի ամէն գործողութիւններ. արժէթուղթի վրայ փոխատուութիւն. հաշուընթացներ կը բանայ արժէթուղթեր դրամ առնելով. փոխանակագիր կը հանէ Ֆրանսայի ու օտար երկրաց զանազան հրապարակներու վրայ. Վարկի Թուղթեր կուտայ. Սակարանի յանձնարարութիւններ կը կատարէ. վճարումներ կ'ընդունի, և պայմանաժամաւոր պօնոներ կուտայ որոշեալ պայմաններով։

ՊՈԼՍՈՅ ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործեր. ապրանքի փոխարէն փոխատուութիւններ կ'ընէ. ապրանքներ կ'ընդունի իբրեւ անպարտ աւանդ մինակ ղեսեղման վարձքն ստանալով և կամ Կ. Պոլսոյ և օտար երկիրներու մէջ վաճառելու յանձնառութեամբ։

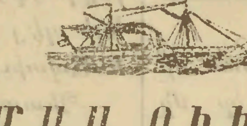

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible] ՀԸԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտալօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Ըիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քլէսօ	1053	Ըինալտօ	1663
Արիօստօ	2377	Տինամօ	504	Քօլբինօ	2307	Ռօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էպրօ	2464	Քօմօ	1700	Ռոմէօ	1789
Պօրտօֆինօ	1264	Էլտորատօ	1520	Լէօ	1053	Ռօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէօնարդօ	2271	Սաբֆօ	1113
Պրինօ	841	Ֆլավօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբրօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սբէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալլիէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Ֆաղօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Ձիքրօ	2729	Կոզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Ձիւէրօ	1834	Կրատնօ	1695	Մոնդէվէլլօ	1735	Թօրբիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ոմպրինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վալքօ	1914
Գօմօ	1497	Հինտու	3720	Օծիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հորացիօ	3600	Օթէլլօ	4036	Վոլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իտկօ	2354	Բէլլէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Մօրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հօս կը սպասուի այս երկուշաբթի ամսոյս 25ին։

Էպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուօթսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 21ին եւ փետրուար 4ին հօս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ.

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Բարձրագոյն վարժարանի ուսանող մը կը փափաքի պաշտօն վարել ազգային վարժարաններու մէջ։ Դիմել «Բիւզանդիոն»ի խմբագրատունը։

ՏՕՔԹՕՐ Պ. ՇԷՐՊՕՆՈՅ ԿԱՄ ՀՈԳԵՓՈԽԵԱՆ

Թէօֆիլ Կօթիէի էն հետաքրքրաշարժ և իր տեսակին մէջ առաջին սքանչելի վէպ մ'է, կը ծախուի Զագմաքճըլար Եօքուշու թիւ 29 Թովհան էֆ. Աչճեան գրատան գին 4 ղրշ.։

(56)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԿԱՄՔԸ

Օրիորդ տը Կրավէյլ անպատում քաղրութեամբ լի ակնարկ մը նետեց, եւ ա'յնպիսի ձայնով մը, որ իր սիրականին ականջին մէջ հնչեց իբրեւ երկնային երաժշտութիւն մը, ըսաւ.

—Այսօր, պատասխան տուի իրեն թէ երբեք ձեր մեծ մօրը տունէն պիտի չբաժնուիմ։

—Էլէ՛ն, գոչեց Լուի որոյ աչքերն արցունքով լեցուեցան։

Էլէն իր քո՛վն էր, իր արբշռութեան վրայ զուարթ, եւ իր արտասուքը տեսնելով կը ժպտէր։ Լուի կամքովին սիրով բռնեց զայն, եւ կուրծքին վրայ սեղմած պահելով, իբր թէ կը վախնար դեռ որ իր ձեռքէն կ'առնուն զայն, ըսաւ.

—Ո՛հ, ո'րչափ կը պաշտեմ զձեզ եւ ո'րչափ երջանիկ եմ։

Էլէն մեղմ շարժմամբ մ'ինքզինք ազատեց, մայրական շարժմամբ մը սրբեց Լուիի աչքերը, ... լով, անոր թեւը ... եւ յուշիկ յուշիկ, իրարու վրայ կըթնած, վերադարձան դղեակ։

Է.

Լուի-Էրօ-Կանտոնի եւ Օրիորդ տը Կրավէյլի ամուսնութիւնը կատարուեցաւ յոյժ բարեգուշակ երեւոյթներու տակ։ Մեծ մայրն ուրախութենէն խենդ կտրած էր, եւ հարսնցուին կողմը չկային ազգականներ վիրաւորուելու համար թէ ազնուատոհմ այլ աղքատ աղջիկ մ'այրութեան կ'առնուր արուեստաւոր մը, թէպէտ եւ հարուստ էր։ Էլէնի կացութիւնը մասնաւորապէս ապահովեալ էր, զի ամուսնին ընչակցութեան մէջ մէկ միլիոնի բաժին մը սահմանած էր անոր։ Սակայն Էրօ գերդաստանին նօտարն, որ պայմանագիրը խմբագրելու համար, փեսացուին ստացուածքներուն հաշուեկշիռը չինելու պարտաւորուած էր, չկրցաւ ուշօղել Լուիէն, թէ իր ամուսնութեան չայլութիւնք մեծապէս փճացած էին իր հարստութեան։ Բայց միշտ կային ու կը մնային գործարաններն ու Պուասիլի հողն, առանց ի հաշիւ առնլու Էրօ մեծ մօր անձնական ստացուածքը։ Բայց ինչ որ, համեստ մարդոց համար, փառաւոր դիւրակեցութիւն մը կը կազմէ, պերճաշուք կենցաղավարութեան վարժ մարդոց համար ճիշդ ու ճիշդ անհրաժեշտն է։ Պերճանքն իր հետ կը բերէ ջախջախիչ բեռներ, եւ բազում ընկերական կիրքեր, եկամուտներու բաշխման մէջ, աւելի խնայութիւն կը պահանջեն քան թէ ինչ ինչ ընկերական հասարակ դիրքեր։

Առաջին օրերէն սկսեալ, Էլէն իր ընկերական դիրքին պահանջումները կչռեց, եւ նմման յստակատեսութեամբ եւ ուղղամտութեամբ տան ելմտացոյցը կարգի դրաւ ա'յնպիսի կերպով մը, որ ո'չ նախորդ կենցաղավարութեան ընթացքէն բան մը կը պակսեցնէր եւ ո'չ ալ տրամադրելի միջոցներուն սահմանէն դուրս կ'ելնէր։ Իր հաստատակամ խոհեմութեամբ ըմբռնեցուցած ամուսնոյն, եւ ուրախութենէն այչեցուց մեծ մայրն, որ երբեք չէր գիտցած թէ ի՛նչ էր հաշուելն։

Միւս կողմէ, Լուի ուրիշ մարդ մը դառնալու ճամբուն մէջ կ'երեւէր։ Իր կնոջ հաճելի ըլլալու համար, նորէն գործի սկսած էր եւ առաւել քան երբէք ճշդապահութեամբ Սէն-Տընի կը յաճախէր։ Նորապսակ ամուսնոց ճակատագրին վրայ եղած ցուցալի գուշակութիւններէն ոչ մին կը կատարուէր։ Իրաւ է թէ մեղրալուսինը դեռ կը տեւէր եւ թէ Լուիի սիրոյն չափ մեծ սիրոյ մը համար, վերջամնեայ յարատեւութիւն մը շատ երկար պայմանաժամ մը չէր։ Կը պաշտէր իր կինն, անուրանալի էր այս, եւ իր աչքերով միայն կը տեսնէր։ Էմիլի սաստիկ զարմացած էր այս բանին վրայ։ Երբեք չէր կարծած թէ իր բարեկամն այսպիսի տեւական սիրոյ մ'ընդունակ էր։ Քմահաճոյքներ, խաղխաղանքներ, վազանցիկ բորբոքումներ, ահա ինչ որ կարելի էր ակնկալել մարմնապէս ջլագրգիռ եւ բարոյապէս թեթեւամիտ այս տղէն։ Բայց կորովի ու առողջ խանդաղատանք մը, նոր բան մ'էր, եւ Էլէն հրաշք մը գործած էր։

Ձմեռն որ ամուսնութեան յաջորդեց, դեռատի կնոջ համար հրճուանքներու շարք մ'եղաւ։ Իր ամուսինն յառաջագոյն ձանձրանալով դադրեցուցած էր ա'յն քանի մը ընկերային յարաբերութիւններն զոր իր հայրն սահմանած էր։ Բայց Էլէնի վրայ հպարտացած եւ զայն սքանչացման առարկայ տեսնելու փափաքմամբ, ոչ միայն նախկին բարեկամներուն հետ իր յարաբերութիւնները վերահաստատեց, այլ եւ նոր բարեկամներ գտաւ։ Լըրըպուլէ, որ համայն Բարիզը կը ճանչնար, այս մասին շատ օգնեց անոր։ Էրօ ապարանքը վերստին գտաւ իր անցեալ մեծածախս շքեղութիւններն եւ լուսափողփող բացուեցաւ հրաւիրելոց առջեւ, որք խուռներամ դիմեցին հոն։ Էլէն, պարզ ու անաչխատ եւ շնորհազեղ վայելչութեամբ մը, անթերի տանտիրուհի մը հանդիսացաւ։ Ամէնէն չարախօս միտքերն անգամ չէին կրնար խծբծելի բան մը գտնել այս սիրուն նորափարթամին կենցաղավարութեան մէջ։ Այսու հանդերձ ոչ նուազ յարձակեցան անոր վրայ, վասն զի կատարելութիւնն, յաճախ ոչ սակաւ անձանց, թերութեանց ատելագոյնն է։ Բայց այս բանս անիրաւութիւն մ'եղաւ, եւ դեռատի Տիկին Էրօյի սքանչացողներուն մոլեռանդութիւնը գրգռելու համար աւելին պէտք չեղաւ։ Խանդավառութիւնն աւելի բուռն եղաւ քան ազարտանքն, եւ ըստ որում ընկերութիւնը, դատելու համար, կարծեաց միջին թիւը կ'առնու միշտ, Էլէն կատարեալ կիներու կարգը դասուեցաւ։

Էլէն, ընկերութեան մէջ սիրալիր ընդունելութիւն գտած ըլլալէն գոհ, ուրախութիւն զգաց, մանաւանդ Լուիի պատճառաւ, որոյ ունայնամտութիւնն անզգին տեղ մը կը գրաւէր իր անձին վրայ։ Այն մարդոցմէն էր որք իրենց զիրենք կը կործանեն ուրիշներուն ըսել տալու համար, թէ իրենք ամէնէն գեղեցիկ ապարանքն, ամէնէն հիանալի ձիերն, ամէնէն շքեղ որսավայրն եւ ամէնէն սիրուն կինն ունին։ Իրեն համար բաւական չէր որ իր կինն ամէնէն սիրուն էր, միանգամայն ամէնէն խելացին էր, եւ իրեն չէր թողուր որ չար յիմարութիւններ գործէր։

Լուի միշտ մէկուն թելադրութեան հետեւած էր։ Առենօք, Թօզիա'ն կը վարէր զայն չայլութեանց մէջ նետելով, դրամի արհամարհող մեծ իշխանի մը յատուկ իր պերճասէր ոգւով։ Բայց Թօզիան այլեւս Ֆնայտուն ընկերը չէր, եւ այն օրէն ի վեր որ սրտէն կարեվէր վիրաւորուած, Պուասիլէն հեռացած էր, մեկուսի կը կենար։

Էլէնի համար մեծ օփանք մ'եղաւ այս։ Ցորչէ հետէ Լուիի սրտին թափանցած էր մինչեւ ամէնէն ներքին ծալքերը, գիտէր թէ Թօզիա ո'րքան հզօր ազդեցութիւն մ'ի գործ դրած էր անոր վրայ։ Կ'ըմբռնէր թէ միակ բառ մը բաւական պիտի ըլլար, որպէս զի այս ազդեցութիւնը նորէն ի գործ դրուէր։ Լուի, իր նախանձոտութեան բոլոր ուժով, Թօզիան ատելէն ետքը, երբ իր ացրը գոհացած էր, իր երբեմնի բարեկամութիւնը նորէն գտած էր։ Միւս կողմէ, եթէ մինչեւ անգամ ատելութեան շարժառիթներ ունեցած ըլլար, կարո՞ղ էր ատել երկար ատեն։ Այս ունայն մտքին մէջ, զգայութիւնները կարճատեւ էին։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ